

n. Licejska knjižnica
Ljubiana-Ljubljana.
Jugoslavia

LIST

List izhaja enkrat na mesec —
 Stane za celo leto 12 lir, za pol
 leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III.

Štev. 2

Februar 1924

Upravištvo in uredništvo ::
 V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
 :: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA:

France Magajna: Kmet in kredit.
 Voigtländer - ing. Rustja: Breskve, na-
 domestilo vinogradov.
 Fr. Ferlan: Pridelovanje zelenjadi.
 Ip.: Kako ravnajmo s semenskim krom-
 pirjem.
 Just Ušaj: Nekaj o perutninarstvu. Mr-
 čes, ki muči perutnino.
 J. Koglot: Pomen globokega oranja.
 Ing. A. Podgornik: Snaženje kože je
 polovica krmiljenja.
 Slinavka in parkljevka. Razširjevanje
 pasje stekline.
 Rev. Fegic: Revizija hranilnic.
 Davki in zadruga.
 Izmenjava denarja. Nove zadruga.
 »Hranilnica« »Cassa di risparmio«.
 Nove knjige.
 Francé Magajna: Čemu naj se bavimo s
 čebelarstvom?
 Čebelarški drobiž.
 Alojzij Bajec: Knjigovodski tečaj.
 Vprašanja in odgovori. Luna in kmet.
 Kako je po deželi: Iz Šmihela.
 Tržni pregled.
 Kaj delamo v mesecu februarju.
 Drobiž. † Franjo Dular.

Posojilničarji.

V decembrovi številki 1923 in v današnji
 številki »Gospodarskega Lista« se nahajajo
 pod naslovom »Knjigovodski tečaj« na-
 vodila, kako sestavljamo letne račune. Ker
 je za vse funkcionarje naših denarnih za-
 vodov nujno potrebno, da se seznanijo s
 temi navodili, jih vabimo, da ta navodila
 pazljivo prečitajo.

Plačajte „Gosp. list“

Kdor ne plača naročnine do konca te
 ga meseca, ne dobi tretje številke.

Širite „Gosp. List“

Mnogo novih naročnikov se je oglasilo
 za »Gospodarski List«, a še vedno pre-
 malo. Prijatelji, širite ga!

Kmetovalci!

18% Tomaževo žlindro po 43.— L
 15/17% superfosfat po 32.— L
 kalijevo sol po 45.— L

dobite vedno pri

Zadružni Zvezi v Gorici

Corso Verdi 37, (skladišče via Morelli 36.)
 V kratkem prispe *Čilski soliter*, za q po
 145.— L, na drobno po 150.— L.

Sprejemajo se *naročila* na *semenski*
krompir, na *modro galico*, na *žveplo*.

Modra galica bo imela nižjo ceno, kot
 lani, žveplo pa približno enako.

CENA OGLASOM: 1 stran 100 Lir
 1/2 strani 60 Lir
 1/4 strani 40 Lir
 1/8 strani 25 Lir

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št.
 10%, v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. Fr. Mg. Nimate občutka, da je članek
 predolg? O krompirju uporabimo, razpravo
 tudi, a najprej ne v »Gosp. Listu«. Po-
 zdrav!

G. Fr. F. Nepriobčeno uporabimo ob pri-
 liki. Prosimo še.

G. J. K. isto.

G. J. B. Za to številko ni bilo mogoče
 ustreči Vam.

Vsem *sotrudnikom*: Posimo, da dopošje-
 te gradivo za marčevo št. vsaj do 25. t. m.

Čevljarska zadruga
v **MIRNU** pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA' ČEVLJI

Edino domače združeno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekašajo vse druge to-vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE:

v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu,
ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom
Razpošilja tudi naravnost iz tovarne
v Mirnu na debelo in na drobno

SODI EDVARD BREGANT Izdeluje vsakovrstno kletarsko posodo, sprejema vsako popravilo po zmerni ceni, Prodaja
Via Moreli 12 - pipe, zamaške itd.

Železnina
Krainer & Comp.
GORICA

v Raštelu šte. 19.

Zaloga raznovrstne železnine, peči in štedilnikov,
kuhinske posode in drgih železnih predmetov.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III. Štev. 2
Februar 1924

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Kmet in kredit.

V avgustovi in septembrovi številki Gospodarskega lista nam je g. Alojzij Bajec opisal in pojasnil za nas kolikor toliko novo zadolžno pismo — menico. Vsak, ki je prečital tozadevna članka v obeh omenjenih številkah, ve, kaj mu je storiti, in kaj je podpisal, ko je podpisal menico. Nepotrebno mi je nadalje govoriti o menici, potrebna pa je, da pridemo na dan z novim vprašanjem, ki takorekoč zadeva v temelje našega malega kmetijstva. In to vprašanje je: kaj je kmetu kredit in je li ta zanj zlo ali dobro? Živimo v resnih časih in vprašanje, je li dobro ali ni dobro, če se zadolžimo, je nadvse resno. In da je to vprašanje nujno, vidimo že po tem, ker v vsakdanjem življenju naša obveznost plačevanja narašča v tisti meri, kot nam na prav čudovit način izginjajo dobre lirce iz škrinj in skritih nogavic.

Kaj je torej kmetu kredit? Predvsem ni to nikaka šiba božja. Mogočno sredstvo je to, ki nam lahko mnogo koristi, če ga znamo pravilno uporabiti. Toda, prijatelji, dinamit je ravno tak; lahko nam dobro služi in prav tako lahko nas onesreči in uniči. Oboje je v rokah površnežev in malomarnežev nevarna reč. Vsekakor je deistvo, da je med nami premnog, ki nepotrebno trpi škodo, ker se boji poslužiti kredita. Kajpada, še več jih je, za katere bi bilo mnogo boljše, če bi nikdar ne imeli prilike zadolžiti se. Toda to še ni nikak vzrok, da bi se bali izrabiti kredit tisti, ki vedo, kaj imajo storiti.

Kredit ali pa kapital nista prečudni stvari. Kapital pravzaprav ni kup denarja, ka-

pital je za nas orodje, ki je potrebujemo, kapital so za nas gospodarska poslopja in vsa potrebna oprema. Ta kapital in naša zemljišča so činitelji, ki kličejo kmeta k naložbi gotovih svot denarja in to je postalo potrebno zato, ker smo prisiljeni lastovati taka orodja in kmetijske stroje. Dokler je kmetovanje bilo vršeno s priprostim orodjem, ki ga je izdelal kmet sam ali pa bližnji kovač, kapital v denarju ni igral bogzna kake vloge, le malo denarja je bilo kmetu treba, pa si je oskrbel vse, kar je nujno rabil. Celo zidanje potrebnih poslopij je bilo ceneno, najdražje je bilo kupovanje novih zemljišč. Danes je pa drugače. Za sezidanje navadnega hleva je treba za naše razmere že velikanske svote; potrebujemo škropilnic, slamoreznic, mlinov in stiskalnic za grozdje, modernejših plugov, mlatilnic in čistilnic za žita, umetnih gnojil, otrobov in krmskih tropin, žvepla, modre galice in tako dalje, da niti ne štejem raznih hišnih in osebnih potreb. Če kupimo kravo, je treba par tisočakov, par malih pujskov stane danes tristo lir in več. Vse naštetu je za naše razmere drago. Eno ali drugo naštetih in nenaštetih stvari nujno rabimo, nimamo pa denarja, tedaj — se li smemo poslužiti kredita?

Bom govoril še naprej o kapitalu. Kapital dosežemo samo na en način in ta je, da porabimo manj nego proizvodimo. Ako imam deset lir v žepu, jih lahko porabim za nekaj, kar brez koristi povžijem, naprimer za škatljo bonbonov, lahko pa kupim z njimi nekaj, ki mi bo služilo v pridobivanju drugega kapitala, n. pr. lopato. Ko hitro

lastujem lopato sem v meri z njeno vrednostjo kapitalist, to se pravi, postal sem lastnik orodja. Prav tak proces se vrši pri svoti desetih lir kot pri desetih milijonih lir. Če pa nimam lopate in jo nujno rabim, sta mi le dve poti odprti, da pridem do nje: da se jo izposodim pri sosedu, ali pa, da si izposodim tisto svoto, ki je potrebna za njen nakup. To se pa pravi, da se moram poslužiti kredita. Če si izposodim deset lir, jih moram vrniti, kakor moram vrniti izposojeno lopato. In zopet je tu isti proces, kakor če bi se šlo za vsoto desetih milijonov.

Če manj porabimo nego proizvodimo, napravimo kapital. To je edini način, ki nas ohranja neodvisne. Če si ga pa izposodimo, ga sicer tudi dosežemo, a nismo več docela svobodni. Dobra stran posojila pa obstaja v tem, da nam ni treba toliko časa čakati, kakor bi morali brez njega, če namreč hočemo nekaj nujnega kupiti ali izdelati. Ako nimam kapitala in želim lastovati škropilnico, tedaj jo bom prej imel, če si denar za njo izposodim, kakor pa če bi hranil in varčeval toliko časa, da spravim potrebno svoto denarja skupaj. In zdaj, škropilnico rabim nujno, a je ne morem dobiti na posodo; če čakam, imam velikansko škodo na trtah, denarja, da bi jo kupil, pa nimam. Povsem pametno in naravnost potrebno je, da si ga izposodim. Recimo, da je baš sedaj najlepša prilika za nakup umetnih gnojil, a denarja nimam in kdo neki mi bo posodil umetna gnojila, ki jih rabim? Koristno je zame, če se poslužim kredita.

Ampak dolg napraviti ni težka stvar, plačati ga je veliko težje. Kratkovidni ljudje ne spoznavajo, kako hitro pride tisti čas, ko je treba vračati; ne opažajo, kako naglo se kupljeno orodje in drugo obrabi in ga je treba nadomestiti. In če povrh vsega tega niti ne vedo, kje stojijo v finančnem oziru, jim resno svetujem, da se ne poslužujejo kredita. Dolgove je treba s smrtno gotovostjo plačati in če jih ne morejo, ko pride dan, tedaj zapadejo bankrotstvu z isto gotovostjo.

Na drugi strani je treba povdariti, da ni prav nič sramotno izposoditi si gotovo svoto za produktivne namene. Ljudje ne marajo, da bi drugi vedeli, da so dolžni. V

tem slučaju je to čuvstvo napačno. Ako vemo, da nam bo posojilo prineslo zagotovljeno korist, korist, ki bo sama zadoščala, da posojilo povrnemo, tedaj je pametno vzeti tisto posojilo. To ni več slabost pač pa dejanje, ki dokazuje naš pogun in našo trgovsko zmožnost preračunjenja. Ampak resno in trezno pretehtajmo vse možnosti, ki se lahko dogodijo, potem pa napravimo odločilni sklep.

V plačevanju dolga niso obresti nego glavnica, ki nam daje največjo skrb, izjema je le, ko so obresti pretirano visoke. Ako si izposodimo sto lir, bomo koncem leta morali plačati stosedem lir, če so obresti sedem odstotne; če so pa pet odstotne, tedaj bomo plačali sto in pet lir na koncu leta. Tu je dve liri razlika in dasi je ta razlika videti malenkostna, vendar je res, da skrbno gospodarstvo obstaja baš v hranjenju takih malih svot. A vendar le malce težje bomo plačali stosedem lir kakor bi stopet. Glavna stvar je ta, da je v obeh slučajih glavnica vedno ista, naša največja skrb je v obeh slučajih enaka.

To povdarjam vsled tega, ker marsikateri naš kmet jako naivno misli, da so obresti tiste, ki najbolj ubijajo dolžnika. On si domišlja, da bi živeli kot v rajju, če bi dobili posojila z dvema odstotkoma obresti. Res pa je, da je sicer gospodarsko važno za nas, da plačujemo od naših dolgov kolikor mogoče malo obresti, brez primere bolj važno pa je, da se naučimo, kako bomo vračali glavnico.

Edini pravilni način je, da izposojeni denar tako izrabimo, da nam sam prinese dohodek, s katerimi ga vrnemo upniku. Da ne bo uspeh posojila ničev, mora sto lir, ki smo jih dobili na posodo, pridobiti nam do dneva vračila več nego sto lir dohodka. Če torej za sto izposojenih lir kupimo umetnih gnojil, mora biti pridelek vsaj za stopetindvajset lir povečan, kajti samo iz povečanega pridelka, iz nadnormalnega dohodka, smemo vzeti svoto, ki jo dolgujemo za umetna gnojila. Ako je vrednost nadnormalnega pridelka sto lir, več toliko, da plačamo obresti, je jasno, da nam posojilo ni prineslo koristi; če je pa celo nadnormalni pridelek vreden manj nego sto lir, smo s posojilom imeli izgubo.

Zato bodi vselej, ko mislimo vzeti posojilo, naše pravilo, ki je moramo imeti vedno pred očmi, sledeče: *Namen, za katerega bom porabil izposojeni denar, mi mora z absolutno gotovostjo vrniti do časa, ko posojilo zapade, več nego potrebujem, da plačam dolg z obrestmi vred.*

Samo v skrajnih slučajih smo upravičeni vzeti posojilo za stvari, katerih dohodki nam ne morejo pomagati vračati dolgove. Hiša nam naprimer ne prinaša nikakih dohodkov, navzlic temu nam je absolutno potrebna. Ako smo prisiljeni zgraditi novo hišo s tujim, t. j. izposojenim denarjem, tedaj smo pač na račun vsega našega posteva za toliko obubožali kot znaša dolg. V takem slučaju moramo gledati, da s celokupnimi dohodki vračamo dolg.

Ko z upnikom določamo pogoje za posojilo, moramo določiti dan vračila tedaj, ko bomo najlažje vračali, to je tedaj, ko bomo želi koristiti, ki nam jih posojilo prinese. Ako pognojimo travnik z umetnimi gnojili, ki smo jih kupili za izposojeni denar, moramo glavni del dolga vrniti tedaj, ko prodamo prvi vsled gnojila povečani pridelek sena, preostanek plačamo ob drugi košnji in drugo leto, ko se učinek umetnega gnoja še vedno opaža. To bi moralo biti drugo pravilo.

Ako z izposojnim denarjem preuredimo naš hlev, od česar ne moremo pričakovati takojšnjih in direktnih dohodkov, moramo pač vračanje dolga raztegniti na daljšo dobo, ker brez koristi bi bilo, če bi vzeli pri drugi osebi novo posojilo in z njim plačali prvo. To bi nas le postavilo pod novo moralno obveznost, vsled katere bi izgubili nekaj na naši neodvisnosti.

Kadar vzamemo posojilo za nakup orodja, moramo preračunati, koliko časa bo tisto orodje trajalo, ker paziti moramo, da plačamo dolg vedno prej kot se orodje izrabi.

Končno naj povdarim še, da naj dolžnik ob sprejemu posojila določi z upnikom natančno pogoje tičoč se obresti in vračanja glavnice in da se jih tudi strogo drži. Ako ve, da ne bo mogel vrniti v enem letu, naj podaljša čas vračanja na dve ali več. Izbijmo si iz glave misel, da so vsi posojevalci oderuhi, devetindevetdeset od sto jih je, ki ne zahtevajo nič več kot primerne obresti in vrnitev glavnice, ko pride določeni čas. Vsak upnik (pa naj bo to že zadruga, posojilnica ali zasebnik) bo vedno rajši posodil takemu, ki je poznan, da redno plačuje svoje dolgove, kakor pa tistemu, katerega je treba zopet in zopet tirjati in morda iztirjati končno s tožbo.

France Magajna.

Breskve, nadomestilo vinogradov.

Nizka cena vina, ki danes ne doseže niti za pokritje stroškov, ki jih ima vinogradnik, nas sili, da moramo misliti na nadomestilo za naše vinograde. Važno vprašanje je, s čim moremo uspešno nadomestiti vinograde naših Brd in v Vipavski doljini?

Upoštevanje more priti edino sadjarstvo. Seveda moramo izbirati tudi med sadnimi vrstami. Jabolke in hruške ne pridejo upoštev, ker jih morejo dati naše Gore in posebno Nemška Avstrija in Jugoslavija po mnogo nižjih cenah. Poleg tega ni tukajšnje podnebje in tudi zemlja primerna za gojenje jabolk. S češpljami zalaga Jugoslavija svetovni trg, in sicer po tako nizkih cenah, ki jih mi ne zmoremo. Črešnje pa

so dobičkanosne, kar je posebno dokazal trg v l. 1923.

Sadna vrsta, ki da navišji dohodek in ki je pri nas zelo zanemarjena, pa so breskve. Povpraševanje po breskvah je na nemško-avstrijskem trgu zelo veliko in cena je bila v l. 1923 od 1.50—3.— lire za kg. Najboljši dokaz o pomanjkanju breskev v naši deželi je ta, da so bili naši sadni veletrgovci prisiljeni nabaviti si mnogo vagonov breskev v starih italijanskih pokrajinah, posebno pa v Massa Lombarda in Mogliano veneto.

Mi moramo na vsak način izrabiti ugodnost bližine meje in bil bi neodpustljiv naš pogrešek ako ne bi te ugodnosti izrabili, ker je znano, da ni poleg marelic nobeno

sadje tako občutljivo za prevoz, kot ravno breskve. Ako prenesejo breskve prevoz iz Masse Lombarde na Dunaj, ga bodo tem boj z naše pokrajine, ko smo bližji za nekaj ur železniške vožnje.

Kar se tiče vrst, so si vsi strokovnjaki na jasnem, da prekašajo ameriške vrste breskev v vsakem oziru naše domače vrste.

Letina naših domačih vrst je zelo menjajoča. Eno leto imamo zelo obilno letino na kar slede 1 ali 2 leti brez vsakega sadu. Druga pomanjkljivost naših domačih vrst je, da imajo mnogo bolj omejeno rast kot ameriške vsled tega česar tudi mnogo več trpijo od raznih rastlinskih in živalskih škodljivcev, kot pa bujnorastoče ameriške vrste. Kar se tiče sadu, je sad naših domačih vrst gotovo bolj okusen, a nima tako lepe in enotne barve in je bolj občutljiv, lastnosti ki igrajo pri izvozu glavno vlogo.

Ameriške vrste breskev imajo večkrat tako bujno rast in tako rodovitnost, da smo večkrat prisiljeni odtrgati $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ zelenih sadov, samo da se morejo ostali popolnoma razviti. Glavno pa je, da rodijo ameriške vrste redno. Sad je okusen, lep in enotno barvan in zelo neobčutljiv.

Nekatere ameriške vrste večkrat vsled bujne rasti sploh ne trpe od raznih škodljivcev, predvsem plesni in listnih uši.

Priporočljive so sledeče vrste: *May-flower*, *Amsden*, *Victor*, *Triumf*, *Goli Triumf* (*trionfo liscio*), *Belle of George* (*Belofdzorž*), *Waddel*, *Carman*, *Elberta* in druge, ki zore od konca maja do srede septembra. V Liguriji, v tem najintenzivnejšem centru gojenja breskev preizkušajo nove vrste, od katerih dve, ki dozore meseca septembra, prekašajo vse dosedanje vrste. Za letos so oddane skoraj vse sadike zgornjih vrst in to jamči najbolj za njih kakovost.

Kar se tiče nege, ne smemo misliti, da zadostuje vsaditi breskev na gotovo mesto ter potem v miru pričakovati dohodka oziroma letine. Breskev hoče in mora biti negovana in zahteva celo zelo mnogo nege. Pri tem pa se moramo vprašati, zakaj negujemo trte po vseh predpisih znanosti in umetnosti in imamo tako malo dohodka?

Zakaj bi zanemarjali breskve in jih ne negovali? Pravilno negovane breskve dajo letni čisti prihod, ki znaša 3—10.000 L na 1 njivo = $\frac{1}{3}$ ha breskovega nasada.

Z ozirom na navedeni čisti prihod so pa gotova dela, kot globoko prekopenje, gnojenje, čiščenje in škropljenje nujno potrebna. V tem oziru velja načelo, da moramo izrabiti pravi čas in ne čakati toliko časa, da je prepozno.

Eden glavnih pogrškov je vsaditi breskovo sadiko na tako mesto, kjer ničesar ne raste samo da izpolnimo golo mesto. Največji dobiček dosežemo le tedaj, ako posadimo velike zasade in ne le kot vmesno kulturo. Breskev zahteva ravnotako kot vsaka druga rastlina svetlobe in zraku. Ako je poleg drugih kultur, se ne more nikdar pravilno razviti.

Breskev zahteva lahko zemlo in ne uspeva na mokri, težki zemlji. Sovdan in lapor naših Brd in Vipavske doline je najprikladnejša zemlja zanjo.

Breskev ima kratko življensko dobo. V splošnem moramo računati na 10—12 let breskvinega življenja. V ti dobi je breskev izpolnila njeno dolžnost in dala lep prihod. Prvo letino 5—7 kg imamo v splošnem že tretje leto. Prej tudi ne smemo pripustiti, da bi breskev rodila, ker se drugače ne more dovolj razviti. Edino močna rastlina da bogato letino. Od 4. leta naprej moremo računati s srednjo letino 30—60 kg na vsako rastlino. Tudi niso nobena redkost rastline, ki dajo v enem letu 70 kg sadu.

Kar velja za breskev, velja v isti meri tudi za marelice, samo da rodi nekaj pozneje in da vzdrži daljšo življensko dobo. Marelica ljubi tudi bolj proste lege, kjer ima veter dostop.

Preglejmo vse še enkrat: Mi moramo na vsak način izrabiti bližino meje in ugodno priliko za izvažanje. Izrabiti moramo ugodno podnebje in kakovost zemlje, ter posvetiti breskvam mnogo, mnogo pažnje. Ne smemo pa gojiti malosadnih vrst temveč le prvovrstno blago, ker le za tako blago se dobi lahko trg, ki zahteva in dobro plača le dobro blago.

Voigtländer — ing. Rustja.

Pridelovanje zelenjadi.

(Nadaljevanje.)

Solate ljubijo vrtno zemljo, ki naj bo dobro pognojena z dušikom. Poznamo mehko in trdo solato. Prvo sejemo, ali že presadimo iz gnojnih gred na prosto, meseca aprila do maja, posebno velja to za »majniško kraljico«, ki je najbolj priljubljena med zgodnjimi vrstami. Trdo solato sejemo malo pozneje in se kot najboljše obnašate ljubljanska ledenka, in orjaška kristalka erfurtska. Ko že ni poleti druge solate, napravi zadnja zelo lepe in velike glave. Ob suši moramo skrbeti za namakanje, po dežju pa za okopavanje. Zimsko solato sejemo od začetka septembra dalje; poznane vrste so »nansen« in dunajska debela rumena. V zimskem mrazu, ako še ni snega, jo pokrijemo s smrečjem in listjem. Endivijo sejemo že v juliju, presadimo na 30 cm narazen; dobre vrste: rumena in zelena »Eskariol«, zgubančena svitlozelena in rumena. *Kumare* so najbolj občutljiva zelenjad zato jim bomo zbrali dobro pognojeno zemljo v zavetni legi. Meseca maja, ponekod mnogo prej, potaknemo po tri semena skupaj v zemljo kakih 30 cm narazen, pozneje odstranimo slabejše rastlinice tako, da pustimo samo po eno; ob suši moramo pridno zalivati s prestano vodo. Dokler se še kumare dosti ne razraстеjo, gojimo lahko na isti gredi solato ali zgodnje kolerabe. Sem spadajo tudi jedilne buče, ki so prav dobra prikuha. *Spinačo* sejemo zgodaj, in v jeseni v dobro z dušikom pognojeno zemljo toda ne pregosto. Ob deževnem vremenu ji dobro dené gnojnica mešana z vodo; dobre vrste: »Viktoria«, »Eskimo«, »Gaudrij«, »Viroflay«. Imenujemo tudi novozelandsko špinačo, — »špinača plezalka« — katero obiramo celo leto.

Izmed sočivja, katerega obilno pridelujemo nam služita v prvi vrsti *grah in fižol*. Od prvega razločujemo sladkorni grah, katerega uživamo v stročju, ko je še mlad, in okroglozrnati grah, užiten v zrnju. Nizke vrste sladkornega so »Bismark« zgodnji, »Čudež ameriški«; visoke vrste »Express«, »Telefon« in drugi. Sadimo ga od meseca marca naprej — na jugu tudi celo leto —

vsakih 14 do konca avgusta, v vrstah po 25 cm narazen. Dobro je, če grah pred saditvijo nekoliko namočimo. Zgodnji, priltični fižol, užiten v stročju je rumeni »Mont'or« brez niti. Namočenega sadimo začetek maja po 4—5 zrn 5 cm globoko. Visokega ali preklarja sadimo par dni pozneje po 60 cm vsaksebi in 8—10 zrn k vsaki preklji. Fižol rabi mnogo fosforne kisline in kalija. Pripoznane so razne domače vrst in druge kakor »Flageleot voščeni«, »Zeppelin« z 8—9 zrn itd. *Med dišavno zelenjad* spada v prvi vrsti čebula, ki zahteva dobro, ne s svežim gnojem gnojeno zemljo. Za čebulo je dobro, ako je bila gredica že lansko leto pognojena. Čebulo lahko vzgajamo iz semena, ki ga nasejemo meseca marca v gnojne grede in tako vzgojena ne gre rada v cvet, kar je pri čebuli, posajeni iz čebulčka pogosti slučaj; čebulček naj ne bo debelejši kakor debeli lešniki. Saditev 20—25 cm narazen. Dobre vrste so »citavska orjaška«, rdeča okrogla. Čebulo pa sejemo tudi začetkom avgusta, in sicer »spomladansko zgodnjo belo«, katero pozneje presadimo na stalno mesto; tako imamo zgodaj spomladi, meseca maja, prvi pridelek čebule. Tako sadimo tudi česen; ako istega presadimo meseca septembra, pridelamo precej debelejšega, kakor če ga nasadimo spomladi.

Manj poznane so šalotke, ki so boljšega okusa kakor čebula in dajo v dobri zemlji obilen pridelek.

Konečno naj omenim še *paradižnike*, kateri zahtevajo toplo solčno lego, ter s kalijem pognojeno dobro zemljo. Seme sejemo v marcu v gnojne grede in rastlinice pikiramo, ko dobijo prve liste. Na prosto jih presadimo v maju v razdalji 60 cm. Pustijo se jim dva do tri vrhove, katerim odščipamo meseca avgusta vršičke; ravnatako moramo porezati vse nepotrebne poganjke. Boljše vrste so: »Kralj Umberto« »Matador«, »Lukullus« in drugi.

Posebno pažnjo je pri zelenjadoreji posvetiti, da se zalivanje vrši na večer in da se voda dobro razdeli po zemlji. Okopavanje po dežju je neobhodno potrebno vsem

zelenjadnim rastlinam, ker tako pridržujemo vlago v zemlji. Skrbeti moramo, da so gredice proste raznega plevela, ker jemlje isti rastlinam obilo hrane in vlage. Rastlinice presajamo vedno proti večeru navadno po dežju ali oblačnem vremenu, da preveč ne ovenejo; vendar pa jih moramo takoj zaliti. Proti zelenjadnim škodljivcem se moramo na vsak način boriti: proti raznim

bolham je naizdatnejše sredstvo škropljenje z vodo, druge, kakor bramorje, ogrce, gosence moramo zatirati, ker napravijo na vrtu mnogo škode in nam uničijo ves trud, ki smo ga imeli z vrtom.

Če ima dober gospodar zanimanje za zelenjadni vrt, more tudi pričakovati dobrega pridelka.

Ferlan Fr.

Kako ravnajmo s semenskim krompirjem?

Semenskega krompirja ne smemo staviti v previsoke plasti, da se sam od sebe ne ugrije. Svetel prostor je za shrambo boljši od temnega, ker poganja krompir v temi mnogo bolj rano nego na svetlem. Tudi požene krompir v svetlobi le kratke, zelene in trdne kali, v temi pa dolge, šibke in blede.

Če je napravil krompir pozimi kali vsled pretoplega prostora, ga je deti v bolj zrachen prostor. Posebno dragocene vrste zgodnjega krompirja je hraniti v hladnem prostoru na policah ali stelažah. V februarju in marcu je dati krompirju več svetlobe na razpolago, ker se v tem času v krajih, kjer že postaja bolj toplo, ne more več zadrževati kalenja. S tem da požene krompir za seme le kratke, debele in močne

kali, ni zanj nikaka izguba, pač pa mu je to celo koristno, ker se vsled tega prej razvije. Krompir pa, ki je že večkrat pogнал, a so se mu kali odtrgale, ni dober za seme, ker je izgubil že mnogo na svoji moči. Kdor sadi krompir, ki je pogнал že zelo dolge kali, bo lahko enkrat pozneje bridko razočaran, ko bo videl, da je s krompirjem posajena njiva na pol prazna. Zato je treba skrbeti, da se ne razvijejo na semenskem krompirju take kali, temveč le kratke, debele in močne, ki ostanejo, ko stavimo krompir v zemljo, na njem.

Da to dosežemo, dajmo krompirju dovolj zraka in svetlobe na razpolago in poskrbimo, da bo prostor, kjer hranimo krompir, kolikor mogoče hladen. *Ip.*

Nekaj o perutninarstvu.

Vsled visokih cen jaje in mesa, je zadošlo gojenje perutnine vedno večjo važnost. Domača perutnina, če jo pravilno negujemo, odbiramo in hranimo, daje letno kaj lep dohodek. Izmed vse perutnine je najvažnejša kokoš. Raca naj drži le oni, ki ima vodo pri hiši, gos pa oni, ki ima velik prostor okoli hiše za pašo. Istotako pure. Golob je potrata.

Od raznih kokošnjih plemen, je za naše kraje italijanska jerebičasta kokoš najprimernejša. Ta kokoš je naboljša jajčarica, rada si išče pašo, je srednja valilka, ali daje le malo mesa. Spoznamo jo lahko po velikem visečem grebenu, ki pa v mrzlih krajih rad pozebe. Zelo dobra je tudi štajerska kokoš in plemo zvano Orpington. Zadnja je najpridnejša valilka,

Od rac je najboljša pekingska, od gosi pa emdenska. Pekingska rasa in vse race sploh so zelo slabe valilke in ravno tako tudi gosi. Zato podložimo gosja in račja jajca kokoši. Emdenska gos doseže 15 kg žive teže in znese do 40 jajc letno.

Pri odbiri jajc za valenje moramo paziti, da odberemo v to svrhu samo jajca od dobrih jajčaric in od živali, ki imajo tudi drugače dobre lastnosti. Pri malem številu perutnine je to z opazovanjem in štetjem jajc prav lahko mogoče. Pri večjem številu perutnine, je potrebno v to svrhu nabaviti si posebna gnezda. Na ta način dosežemo sčasoma zelo pridne jajčarice, ki znesejo 130—150 jajc na leto.

Poleg skrbnega odbiranja jajc je tudi zelo važno, da se podložijo pod kločo prav

zgodaj spomladi. Tedaj izvaljeni piščanci se razvijejo zelo lepo do jeseni in počnejo okoli Božiča leči prva jajca. Jajca, ki jih podložimo, morajo biti seveda oplojene. Da se to gotovo doseže, je potrebno držati na vsakih 10—12 kokoši enega petelina, na vsakih 4—6 rac enega racmana in na vsake 2—4 gosi enega gosjaka.

Jajca za valenje morajo biti seveda zelo sveža. Do treh tednov se jih v hladnem prostoru lahko v to svrhu hrani, samo jih moramo vsak tretji dan obrniti, da ne leže rumenjak na eno stran. Umazana jajca je z mlačno vodo oprati in istotako je storiti tudi z onimi jajci, ki jih je kloča pomazala. Zelo dobro je tudi potrositi v gnezdo valeče kloče nekoliko praška proti golazni. Kadar kloča zapusti gnezdo, se jo nahrani z ječmenom in pšenico in se jo napoji.

Kokošja jajca se izvalijo v 21 dneh, račja v 28 do 32, gosja pa v 28—33 dneh. Če hočemo proti koncu poskušati ona jajca, ki se niso še izvalila, če je v njih živo piščice ali ne, jih denemo v mlačno vodo. Ona jajca, ki plavajo mirno na površini vode so gotovo klopotci, v onih, ki mirno padejo na dno je mrtvo piščice, v onih pa, ki se stresejo, ko jih potopimo pod vodo, je gotovo še živo piščice.

Komaj izleglim piščancem je krmiti s prosom, ovseno in ajdovo kašo, pomešano s trdo kuhanim in seseklanim jajcem. Tudi malo zelenjave vmes je mladim piščancem zelo koristno. Ko začnejo piščanci po preteku treh tednov pobirati zrnja in jesti otrobi in druge zamešene jedi, jim je treba polagati krmo v koritih, ograjenih s tako pregrado, da ne more ostala perutnina do njih.

Za dobro vspevanje perutnine je neobhodno potreben dober kurnik. Ta mora biti dovoljno prostoren, po zimi topel in

prost vsake golazni. Tla kurnika je potrositi s peskom in jih vsak teden enkrat pomesti. Najmanj dvakrat na leto je kurnik dobro pobeliti. Sedala naj bodo 5—7 cm široka in naj bodo v enaki višini približno 1 m od tal tako pritrjena, da se jih po potrebi prav lahko sname. To je zelo potrebno, da se jih lahko po potrebi večkrat opari, ker v njih se rada skriva golazen, ki po noči muči spečo perutnino. Ob eni izmed stranskih sten kurnika je napraviti po potrebi eno ali več gnezd.

Zelo potreben, zlasti ob slabem vremenu, je za kokoši pokrit prostor, kjer kokoši vedrijo in se kopljejo v pesku. Po zimi jim je pa gnojišče s konjskim gnojem pravi raj.

Kokoši žro vse. Zato se jih mora ob polnem času prav zgodaj spustiti na pašo, dokler so črvi še na površini zemlje.

Izmed zrnja je najboljša krma oves in pšenica. Turščica je težje prebavljiva in daje obilo toplote. Zato naj se s turščico krmi po zimi in vedno le zvečer. Turščica pospešuje tudi bolj odebelenje, kakor obilo leženje jajc. Nakrmiti zjutraj kokoši je nepravilno, ker site kokoši si nočejo iskati hrane na paši. Kar sem rekel glede turščice, velja tudi za ječmen.

Ker zrnje premalo nasiti, je krmiti kokoši tudi s kuhanim krompirjem in korenjem in drugimi kuhinjskimi odpadki. Posebno odlična krma, ki zelo pospešuje leženje jajc, so kuhane koprive, katerim je primešati nekoliko otrobov.

Perutnina rabi za tvorenje jajčne lupine apno. Zato je potrebno, da se jim ga nudi, najsibo v razbiti stari malti, ali pa bolje s tem, da se krmi primeša nekoliko fosfornokislega apna, ki je pri nas pod imenom »redilni prah« poznano. Kokoši katerim primanjkuje apnenca, tolčejo s kljunom ob zid.

Just Ušaj.

Mrčes, ki muči perutnino.

Ker se je obrnil neki naročnik na nas s vprašanjem, kaj pomaga proti mrčesu pri perutnini, smo smatrali za umestno pozabaviti se nekaj več s tem vprašanjem.

Mrčes muči perutnino najbolj v letnem času, a ne da ji miru tudi v zimskem. Ubo-ga perutnina ni nikdar prosta raznih se-

salcev in se ji godi približno tako, kot vojakom v pretekli vojni.

Najbolj škodljiv mrčes je takozvana *kurja pršica*, ali »*krpelj*«, kakor ga imenuje Erjavec. Pri nas je ta mrčes najbolj znan pod imenom *kurjanec*.

Kurja pršica je zelo majhna in drobna živalica. Podobna je najbolj pajku, dolga je komaj poldrugi milimeter. Po dnevu je ta mrčes večinoma skrit v kakšnih otlinah in razpokah (med deskami), tako da ga ne moremo opaziti. Perutnino napada po noči, kadar ista spi. Hrani se s krvjo perutnine, katero zapusti pred zoro.

O prisotnosti kurje pršice v perutninskem domovju se moremo najlažje prepričati, ako isto obiščemo z lučjo v trdi noči. Opazili bomo na palicah, stenah in kurjih nogah neko tekanje sivo-rdečkastih majhnih živalic. Ako primemo z roko eno palico ali se z roko dotaknemo stene, bomo »kurjanca« takoj občutili tudi na roki.

Kurjance uničimo najlažje, ako poškrabimo celotno perutninsko domovje s surovim čistim lisoformom (lisoformio puro greggio), katerega moremo kupiti v drogeriji. Lisoform mora pronikniti v vse razpoke v stenah. Drugo važno sredstvo

je tudi petrolej, s katerim namažemo vse stene in palice. Dobro je tudi, ako vse palice večkrat oparimo z vročo vodo.

Kurjanci preidejo lahko tudi na človeka, ki občuti zelo velik srbež.

Drugi mrčes, ki tudi zelo škoduje perutnini je »perutninska uš«. Ta biva navadno pri začetku perutninskega pera in se hrani od loja na dnu peres. Uš je precej večja od kurje pršice in živi samo na perutnini.

Ta mrčes onemogočimo, ako držimo v in okoli kurnika največjo čistost. Ako pa perutnina že ima uši, jih odpravimo, ako vpihnemo na dno peres prah od dišeče kamilice, ali praške, ki jih moremo kupiti v vsaki drogeriji.

Splošno se najbolje borimo proti vsem mrčesom, ako držimo perutninsko domovje čisto. Odpadke bi morali očistiti vsaki dan in vsaj par krat v letu pobeliti celo notranjščino. Na ta način bomo najlažje obvarovali perutnino vsakega mrčesa.

Pomen globokega oranja.

Kakor dokazujejo razne izkušnje, so koristi globokega oranja očitne; kajti z globokim obdelovanjem zemlje, se ne samo poveča plast rodovitne zemlje, ampak se tudi pomnožujejo redilne snovi, brez katerih bi rastline ne mogle živeti. V globoko zrahljano zemljo lahko dohaja zrak in toplota, ki povzročata v zvezi z vlažnostjo, da se zemlja hitreje razkrajja in pretvarja v rastlinsko hrano in postane globoko obdelana zemlja bogatejša na redilnih snoveh. V tako obdelano zemljo lažje prodirajo in se razraščajo korenine na vse strani, kajti čim bolj se korenine razširijo po zemlji, tem več živeža si poiščejo in dobro rejene rastline dajejo bogate pridelke.

Posebno dobro se razvijajo rastline, ki imajo globoke korenine, kakor *okopavine*, *detelja*, *žita* itd. V globoko obdelani zemlji ne škoduje suša ne moča, ker globoko zrahljana zemlja lažje popije deževnico in ker se voda razdeli na večji prostor, se spomladi hitreje osuši, da je lahko prej ugodna za obdelovanje. Suša ne škodi tudi rastlinam, ker v tako obdelani zemlji globoke korenine dobijo še potrebne vode,

dočim v plitvem oranju je že izginila. S globokim obdelovanjem se bolj zatira tudi plevel, (ki zatira sadonosne rastline) ker na ta način prihaja mnogo plevelnega semena globoko v zemljo, da ne more izkaliti.

Predno začnemo z globokim oranjem naj se pregleda in presodi ali je zemlja pod sedanjo oralno plastjo pripravna za globoko preoravanje ali ne. Če smo gotovi, da je spodnja plast zemlje pusta in rodovitna, bi napačno ravnali ako bi jo hoteli spraviti na vrh in pomešati z zgornjo plastjo. Če je spodnja zemljina plast neprodorna, glinasta ali peščena, ne smemo globoko preoravati in pri kameniti zemlji je treba posebne previdnosti, da bi se pri tem ne polomilo oralno orodje. Globoko oranje se priporoča tam, kjer se ugotovi, da je spodnja plast podobna zgornji ali oralni plasti, ali celo še boljša; tedaj lahko začnemo brez vsake skrbi z globokim oranjem.

Ako si hočemo pomagati z globokim obdelovanjem zemlje do boljših pridelkov, je treba taka zemljišča *dobro pognojiti*, da postane spodnja, dosedaj še mrtva zemljina

plast hitreje rodovitna. Najboljši čas za to je jesen, da se pozimi na površje spravljena mrtva plast zrahlja in prezebe.

Za *globoko oranje* rabimo *rajolne pluge*, ki so železni in močni, ter rabijo po dva para živine (v novejšem času se rabijo tudi motorni plugi, ki globoko in dobro rahljajo zemljo, priporočljivi so le za ravnine.) V težki zemlji se priporoča, da polagoma poglobujemo oralno plast. Tudi rahljanje *mrtve plasti* je priporočljivo v taki zemlji, kjer je ta slaba, kajti z rahljanjem se mrtva plast polagoma izboljšuje; v to svrhu dobro služijo *podzemni plugi*.

Na globoko preorani zemlji se prideluje prvo leto rastline, ki imajo globoke kore-

nine in katerim močno gnojenje ne škoduje n. pr. pesa, turšica itd. Žita ne smemo sejati na take njive, ker se preveč razra-
ste in poleže. Če smo spodnjo plast samo zrahljali, vspeva dobro detelja in sočivje.

Ako smo začeli z globokim obdelovanjem zemlje, naj se to vrši vsako leto ali vsaj vsako drugo, kadar mislimo sejati *okopavine in detelje*. Kjer le mogoče, bi morali globoko orati, a ne šele sedaj v februarju, temveč že v jeseni. Škoda, da se tega naš ratar še ne zaveda, oziroma še ni spoznal važnosti in pomena globokega oranja, seveda v pravem času.

J. Koglot, km. učit.

Snaženje kože je polovica krmljenja.

Znan je živinorejcem pregovor, ki pravi: snaženje kože je polovica krmljenja. V tem pregovoru je zelo mnogo resnice. Vendar pa je kljub temu še veliko živinorejcev, ki ga premalo vpoštevajo in prenizko cenijo.

Koža ni morda samo za to tukaj, da pokriva in varuje živalsko telo pred raznimi škodljivimi zunanjimi vplivi, temveč ji pripadajo še razna druga opravila, ki so za zdravje in vse delovanje živalskega telesa precejšnjega pomena. Po koži se uravnava ali urejuje tudi telesna toplina, s čemur je omogočeno, da se ista ohrani pri določeni višini. Tako znaša telesna toplina pri konju povprečno 38° C, pri govedu 38.5° C, pri prašiču 39° C, pri ovci in kozi 39.5° C, pri perutnini 42° C. Dalje žival tudi diha skozi kožo. To dihanje se vrši podobno kakor dihanje s pljučami, vendar pa v mahjši meri. V koži so tudi posebne žleze, takozvane znojnice in lojnice. Po znojnicah se izločuje iz kože znoj, po lojnicah pa loj. Znojnice pripomorejo z izločevanjem znoja precej k uravnavanju telesne topline. Loj ali maščoba iz lojenic pa ohranja in napravlja dlako svetlo, kožo pa mehko in voljno.

Iz navedenega lahko uvidimo, da je pravilno delovanje kože zelo važno in velikega pomena za živalsko zdravje. Koža pa bo mogla delovati pravilno le potem, če jo ohranimo čisto in snažno, če jo bomo ne-

govali. Zdrava žival ima tudi v resnici v sebi čut in nagib za snažnost in je rada snažna. To lahko zelo dobro opazujemo pri živalih, ki živijo vedno na prostem pod milim nebom, kakor n. pr. razna divjačina. Tudi govedo se snaži na paši s svojim raskavim jezikom tako temeljito, da največkrat ne potrebuje nikakšne posebne pomoči za snaženje lastne kože. Tudi medsebojno si pomagajo živali snažiti kožo, ko se ližejo ena drugo. Vse drugače pa je z živalimi, ki so v hlevu. Tu ima vsaka žival odločen le majhen in tesen prostor, ki ga ne more poljubno menjati ali zapustiti, ako ji ne ugaja. V hlevu se dela prah več ali manj pri krmljenju, nastiljanju, ležišču se onesnaži itd. Zbog vsega tega se ne morejo živali ubraniti onesnaženja in se tudi ne morejo zopet osnažiti. Zato pa mora živali v hlevu pripomoči do snage njen gospodar.

Kakor je potrebno, da živino redno in primerno krmimo, istotako je potrebno, da ji dobro nastiljamo, da jo redno ščetimo ali krtačimo. S ščetjo odstranimo raz živalsko kožo prah, ki pade na njo iz zraka, potem prhljaje, ki se luščijo od gornje kožne plasti, dalje razne nesnažne snovi, ki se oprimejo kože, ko žival leži, izločen in zasušen znoj, uši ali druge takšne živalice, ki bi se drugače naselile na živalski koži in nadlegovale žival. Pri živini, ki ni deležna rednega snaženja, povzroča prah,

prhljaji, uši itd. več ali manj močno srbenje kože. Živina se raditega drgne, kakor pač le more, da bi se znebila in otrešla vse te nadloge. Tudi se s prahom in drugo nesnago zadelajo in zamašijo kožne luknjice, znojnice in lojnice, kar zelo ovira ali pa tudi ustavi prej navedeno delovanje kože. Žival, ki ni redno snažena, nima nikdar pravega miru in počitka, kar vse slabo vpliva tudi na delovanje drugih organov, kakor na pljuča, na srce in na prebavila. Z rednim snaženjem pa odpravimo vse takšne in enake nedostatke in pripomoremo, da koža lahko vrši svojo važno nalogo.

Pri snaženju živine rabimo ščet in čohalo (štrigel). Vendar pa je čohalo namenjeno bolj za očiščenje ščeti nego za snaženje živine. S čohalom snažimo nalahko kvečjemu živali, ki imajo močno in debelo kožo, nikakor pa ne živali s fino kožo. Kravjek in druga umazanost, ki se sprime in prisuši na živalsko kožo, je treba najprej razmehčati z mlačno vodo in potem šele odstrani s ščetjo.

Živino snažimo navadno po enkrat in največ po dvakrat na dan. Snažiti je živino vsakikrat šele potem, ko smo končali druga hlevska opravila. Moramo pa snažiti vso živino brez razlike na njeno starost. Proč z onimi predsodki, da se mlade živine ne sme snažiti, kakor češ, da ne bo potem več rastla itd.

Kako blagodejno vpliva na živino redno snaženje, o tem se lahko prepriča vsakdo

v kratkem času in najbolje na lastni živini. Kdor ni dozdej redno snažil svoje živine, bo v najkrajšem času spoznal, kako koristno in dobičkonosno je snaženje. Posebno pri mlečnih kravah se lahko najprej prepričamo o veliki pomembnosti in koristi snaženja. To nam pojasnuje tudi poskus, ki se je napravil s štirimi mlečnimi kravami. Pri enakomernem krmljenju je znašala:

	povprečna množina mleka pri začetku poskusa	povprečna množina mleka 14 dni po snaženju	se je torej namolzlo več mleka
pri kravi št. 1	5 1	5 1/2 1	1/2 1
„ „ „ 2	9 1/2 „	10 1/2 „	1 „
„ „ „ 3	6 1/2 „	7 „	1/2 „
„ „ „ 4	8 1/2 „	9 1/4 „	3/4 „

Že po rednem 14 dnevem snaženju se je zvišalo mlečnost posameznih krav od 1/2 do 1 l.

Drug poskus se je napravil z desetimi kravami. Te se je pri drugače eni in isti krmi 14 dni redno snažilo in 14 dni se je opustilo vsako snaženje. V onih 14 dneh, ko se je vse krave redno snažilo, se je namolzlo od vseh skupaj 2087 kg mleka. V onih 14 dneh pa, v katerih se je opustilo vsako snaženje krav, se je namolzlo le 2007 kg mleka. Torej so imele krave, ko se jih je redno snažilo, 80 kg več mleka.

Ing. A. Podgornik.

Slinavka in parkljevka.

Vsled bolezni na gobcu in parkljih (ital.: afta epizootica) so v celi furlanski pokrajini prepovedani vsi semnji goveje živine.

Ta bolezen je znana tudi našim živinorejcem, ker je v povojni dobi že razsajala tudi pri nas. V starih pokrajinah kraljestva razsaja že več kot 20 let in je ne morejo istrebiti. Računajo, da znaša vsa do sedaj od te bolezni povzročena škoda nad tri milijarde lir. Posebno velike zgube je povzročila v letu 1919, ko je znašala v mnogih posameznih hlevih veleposestnikov nad stotisoč lir. Posebno veliko škodo povzroča ta bolezen v Rusiji, predvsem v Sibiriji, kjer je znana pod imenom »jazva«.

Najhujše pri imenovani bolezni je to, da ne poznamo do danes nikakšnega zdravila proti njej, ki bi bilo popolnoma zanesljivo. Vse države so razpisale velike nagrade za iznajditelja zanesljivega zdravila, a srečni se še ni javil kljub mnogemu študiju, ki ga učenjaki posvečajo ti bolezni.

V slov. delu naše dežele se ta bolezen letos še ni javila, a bati se je, da se bo in zato svetujemo na tem mestu one pripomočke, ki so se izkazali v starih pokrajinah kraljestva.

Ako bolezen napade žival, tedaj se pokrrije cel gobec živali z majhnimi mehurčki in žival se močno slini.

Za zdravlilno se je izkazalo v tem oziru vbrizgavanje v gobec mešanice, napravljene iz enakih delov jesiha in soli. To vbrizgavanje se mora izvršiti vsaki dan enkrat, od četrtega dneva naprej moremo nadomestiti jesih z vinom. Za vbrizgavanje se dobi v trgovini posebne brizgalnice, imenovane Candeo brizgalnice, po župniku Candeo, ki je prvi vpeljal ta način vbrizgavanja. Kdor hoče vbrizgavati z drugačno brizgalnico, more to storiti, a brizgalnica naj bo čista.

Ko je zadnjič pri nas bolezen razsajala, so mnogi živinorejci drgnili gobec obolele živali s soljo ter tako gobec ranili. Gotovo niso s tem ravnanjem živali mnogo koristili, pač pa ji škodovali. Tako nespametno drgnjenje naj izostane.

Živinozdravniki predpisujejo navadno »kalium permanganicum«, katerega raztopimo 1 gr na 1 l vode. S to raztopnino izpiramo oboleli živali gobec.

Obolela žival je napadena navadno tudi na parkljih. V tem oziru ne pomaga nič drugega, kot dezinficiranje parkljev in to ne še le tedaj, ko je žival že bolna, temveč prej. Sploh morajo paziti naši živinorejci na to da bo imela žival vedno čiste parklje. V tem oziru rabimo 2% kreolin s katerim operemo parklje. Posebno moramo čistiti pregibala parkljev. Najcenejše desinficijsko sredstvo je apneno mleko (apno, raztopljeno v vodi). S to raztopnino bi morali sploh naši živinorejci večkrat namazati živalim spodnje noge, posebno pa parklje.

Najboljši pripomoček pa je vedno, da bolezen sploh onemogočimo. Ne hodimo v hleve, kjer je bolezen doma, ne vodimo živine po poteh kjer hodi mnogo živine, ne vodimo je na skupna napajališča, pazimo na največjo čistost v hlevu, ker je lažje žival pred boleznijo očuvati, kot bolezen odstraniti.

Razširjevanje pasje stekline.

Med svetovno vojno in pa po nji se je zelo razširala pasja steklina. Ta najhujša in najnevarnejša pasja bolezen je nevarna ne le za pse, ampak tudi za vse druge živali in posebno za človeka. V sosedni Jugoslaviji je steklina močno razširjena in Pasteurjevi zavodi, v katerih se zdravi ljudi, ki so bili napadeni in ugrizeni od steklih psov, so vedno napolnjeni z bolniki. Ker so v bližini naše meje kraji, kjer imajo vedno pasji kontumac, je nevarnost, da se bodo priklantili od časa do časa tudi k nam stekli psi. Ako se steklina kje pojavi, je prva dolžnost, da se javi to oblasti, ki bo skrbela za to, da se pobijejo vsi stekli, od steklih psov ugrizeni ali drugače sumljivi psi in bo odredila vse, kar je potrebno za obrambo pred pasjo steklino. Od steklih psov ugrizeni ljudje morajo takoj k zdravniku, da jih preišče in pošlje v Pasteurjev zavod, kjer cepijo ugrizene ljudi proti steklini, da ne obolijo na tej strašni bolezni in ne umro

grozne smrti. Vzrok razširjanja pasje stekline je dostikrat ta, da se ne izvršujejo dosti strogo in natanko vse odredbe, ki jih izda oblast zoper razširjanje te bolezni. Mnogi gospodarji ne marajo, da bi se pobili njihovi sumljivi psi, drugi zopet ne marajo pasjega kontumaca, ker se jim smilijo psi, ki morajo biti zaprti ali prikljenjeni na verigi in nositi nagobčnik. Vse te ljudi bi opozorili na besede, ki jih je zapisal velik ljubitelj psov, ki je pa tudi poznal to nevarno bolezen. Zapisal je: »Kdor je videl umirati človeka na steklini, kdor je imel sam duševne muke ali pa jih je opazoval na svojemu bližnjemu, ki je bil ugriznjen od sumljivega psa, muke, ki trajajo noč in dan, mesece in tudi leta, muke, ki jih nima niti na smrt obsojeni hudodelec, — ta ne bo smatral tudi najstrožjih odredb za prehode, ako se odvrne in zabrani z njimi en sam napad stekline.«

Č.

Revizija kmečkih hranilnic in posojilnic potom sodno pooblaščenega revizorja.

Vse zadruge, ki so ustanovljene v smislu zadrúžnega zakona 9. aprila 1873 d. z. št. 70, so podvržene sodnijski kontroli ali reviziji. Med te spadajo vse naše podeželske Kmečke hranilnice in posojilnice.

Višje trgovsko in pomorsko sodišče, ki ima nalog odrediti preglede, prepusti to Zadružni zvezi, pri kateri so Kmečke hranilnice in posojilnice učlanjena. Zadružna zveza, ki ji je bila podeljena izvrševalna revizijska oblast ima nameščenega revizorja. Ta revizor mora biti predlagan trg. in pomorskemu sodišču, nakar ga isto z posebnim odlokom potrdi in pooblasti v pravno izvrševanje pregledov.

Ta pooblaščen revizor, dobi od Zadružne zveze še posebno legitimacijo, s katero se mora izkazati, ko se priglasí pri Kmečki hranilnici in posojilnici v svrhu revizije.

Postopanje revizorja tekom pregleda Kmečke hranilnice in posojilnice.

Predvsem se mora ravnati revizor natančno po obstoječih zakonitih in oblastvenih predpisih rev. zak. z dne 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 §§ 6 in 12 in izvršilne naredbe z dne 24. junija 1903 drž. zak. št. 134 §§ 15 do 20.

O priliki pregleda pozove revizor razum članov načelstva tudi člane nadzorstva posojilnice, da prisostvujejo in se prepričajo o celoletnem delovanju.

Revizor se najprej prepriča če so vse listine, ki dokazujejo, da Kmečka posojilnica in hranilnica res pravno obstoji, v redu, in če se hranijo v blagajni. V smislu § 6 rev. reda z dne 24. aprila 1903 drž. zak. št. 134 mora ugotoviti ali izvršuje Kmečka hranilnica in posojilnica vsa postavna in statutarčna določila.

Na podlagi zapisnikov o občnih zborih se mora prepričati, kedaj je bilo zadnjič izvoljeno načelstvo in nadzorstvo; dalje ali se je volitev pravilno vršila, in če se pri zadrugi nahajajo tozadevni sodnijski sklepi o vpisu članov načelstva v zadrúžnem registru.

Pregledati mora natančno sejne zapisnike načelstva in nadzorstva in se prepričati,

če so se sklicevale in obdržavale seje v smislu predpisa zadrúžnih pravil in če so bile vedno sklepčne. S pregledom knjige članov mora ugotoviti, če so vsi člani bili sprejeti predpisano v sejah načelstva, in če so zapisani tozadevni sklepi pravilno v sejnih zapisnikih. Dognati mora če se načelstvo natančno drži odpovednih in izplačilnih rokov za deleže in če je vse to razvidno zabeleženo v imeniku zadrúžnikov. Vsa vplačila in izplačila deležev mora primerjati s posameznimi vpisi v blagajniškem dnevniku.

Prepričati se mora tudi, če so vsi pristopivi člani podpisali pravilno sestavljene pristopnice.

O reviziji knjigovodstva kmečkih hranilnic in posojilnic.

Vodstvo mora predložiti revizorju predvsem blagajniško knjigo (blagajniški dnevnik). Ta ugotovi če je seštet in zaključen z zadnjim uradnim dnevom. Dalje vse glavne knjige hranilnih vlog, posojil in tekočih računov, nakar se prepriča če so prenešene vse postavke iz blagajniške knjige oziroma dnevnika. Ugotoviti mora tudi, če so preračunjene natančno obresti bodisi vlog ali posojil.

Predloženi mu morajo biti v svrhu kontrole vsi potrebni izpiski iz knjig hranilnih vlog, posojil in tekočega računa. Konstatirati mora, če so vsi predeli (stolpci) pravilno seštetí in če se ujemajo z rekapitulacijskimi svotami razdelnika (journala).

Posamezne postavke izvlečkov mora primerjati z vpisi v glavnih knjigah in blagajniškem dnevniku.

Pregledati mora vsa potrdila o prejemkih in izdatkih.

O pregledu zadolžnic in menic.

Vodstvo mu mora predložiti vse zadolžnice in menice. Predvsem se mora revizor prepričati so li vsa v seji dovoljena posojila krita s pravilno sestavljenimi, kolekovanimi in podpisanimi kritnimi listinami. Samobsebi umevno, da mora primerjati zadol-

žnice in menice natančno z vpisi v posojilni knjigi.

Kjer revizor zapazi, da kako posojilo ni dovolj zavarovano, mora ukreniti takoj, da se iztirja ali pa zadostno krije.

Pregledati in ugotoviti mora, če so na kritnih listinah podpisane kot poroki res one osebe, ki jih je načelstvo v svoji seji sprejelo, ko je bilo posojilo dovoljeno. Prepričati se mora, če plačujejo dolžniki redno obresti.

O pregledu blagajne.

Revizor zaključi v blagajniški knjigi prejemke in izdatke z rudečilom, ugotovi preostanek in zaključek potrdi z lastnoročnim podpisom. Preostanek primerja z gotovino, katero mora pred njim prešteti blagajnik. Če se pokaže pri škontraciji primanjkljaj in se ne more dognati kako je nastal, morajo ga takoj pokriti upravitelji zadruga.

Na podlagi predloženih pobotnic in drugih blagajniških izkazil ugotovi revizor istinitost vpisov pod izdatki.

Paziti mora na to, da je denar zadruga varno hranjen.

O pregledu konecletnega računa.

Upravniki morajo predložiti revizorju zadnjo bilanco. Ta pregleda natančno vse postavke prometa, jih primerja s končnimi svotami razdelnika (journala). Pregleda in primerja vse druge bilančne postavke in ugotovi, če odgovarjajo pravilnosti.

Pripombe.

Teh par vrstic naj služi širši javnosti, posebno pa onim, ki se boje svoje prihranke nalagati v Kmečkih hranilnicah in posojilnicah. S tem naj jim bode zagotovljeno, da je denar naložen pri Kmečkih hranilnicah in posojilnicah popolnoma varen in pod strogo kontrolo. rev. Fegic.

Davki in zadruga.

Z novim letom so se tudi v naših krajih vpeljali italijanski davčni zakoni. To prizadeva našim zadrugarjem veliko skrbi, posebno ker vlada v tej stvari precejšnja nejasnost.

Davek na premoženo premoženje (ricchezza mobile) prihaja v prvi vrsti v poštev. Ime je nekoliko čudno, posebno slovensko. Klicati bi se moral po našem mnenju davek na dobiček. Tudi Italijani so čutili potrebo po primernejšem imenu in nov zakon, ki še ni v veljavi, mu določa ime: »Imposta normale sul reddito«.

Dne 24. novembra 1919 (št. 2162) je izšel namreč odlok glede splošnega davka na dohodke, ki bi moral nadomestiti prejšnje zakone. Odlok pa se še ni vpeljal in vsled tega je še vedno v veljavi zakon z dne 24. aprila 1877, št. 4021 in regolamento z dne 8. avgusta 1907 št. 2560 z gotovimi poznejšimi dodatki.

Dne 25. maja 1923 je izdala Osrednja davčna komisija v Rimu naredbo v korist združenim posojilnicam, glasom katere se tem odmeri davek na pasivne obresti po kategoriji B¹.

Ta davek morajo plačati vse zadruga in sicer

1. za pasivne obresti dolgov, ki so nastali ali iz razmerja zadruga do zasebnikov ali iz razmerja zaadruga do kakega denarnega zavoda. Zadruga imajo pa pravico zahtevati povrnitev plačane svote od zasebnika ali zavoda-upnika.

2. za dobiček, ki ga izkazuje bilanca (kategorija B, člen 15).

3. za plače in nagrade uradnikov in uslužbencev. Izključene so delavske plače. Plačani davek se sme odtegniti plači (kategorija C, člena 16 in 17).

Hudo breme za naše posojilnice je davek na pasivne obresti. Po zakonu ima sicer zadruga pravico plačano svoto odtegniti obrestim, ki bi jih morala plačati upniku, v dejanju bo pa to zelo kočljiva zadeva. Po naših informacijah bo znašal ta davek 20—21.50%. V posameznih davčnih občinah je namreč ta ključ različen (Gorica 20.43, Ajdovščina 20.82, Kanal 20.53, Miren 20.91, Komen 21.08, Vipava 21.14). Te podatke smo dobili pri goriški agenciji. Zato svetujemo našim po-

sojilnicam, naj obrestujejo svojim vlagateljem vloge po nekoliko nižji obrestni meri, davek pa plačujejo same.

Kako izgleda to v praksi, naj pokaže sledeči primer: Janez N. je naložil pri hranilnici in posojilnici v Č. znesek 1000 L. Za obresti se je pogodil po 4%. Obresti od te vloge znašajo letno 40 L. Ako vlagatelju odštejemo od te svote 20% davek ki znaša 8 L, dobi v resnici od svoje vloge le 32 L izplačanih obresti. Če bi pa zavod obrestoval vlagatelju to vlogo netto po 3¼%, davek pa plačal zavod sam, bi vlagatelj dobil 32.50 L, a 20% davek bi znašal samo 6.50 L. Janez N. bo dobil po tem računu od 1000 L 32.50 L obresti, zavod pa plačal 6.50 L davka (to je 20% od 32.50 L). Za vlagatelja in za posojilnico je bolj ugodno, da se pogodita za nižjo obrest-

no mero in da davek plačuje posojilnica sama, ne da bi zahtevala povrnitve.

Ta način plačevanja tega davka bi torej davek nekoliko omilil. Omiliti ga pa moramo za vlagatelje tudi na drugi način in sicer tako, da si išče zavod dohodka tudi drugod, in sicer pri višjih obrestih posojil.

Svetujemo vsem zavodom, da torej obresti na vloge nekoliko znižajo in davek od obresti hranilnih vlog sami plačujejo.

Dvojezične tiskovine za predložitev bilance davčnim oblastem dobite pri goriški Zadrugi zvezi. Ker so te tiskovine nekoliko različne od prejšnjih, svetujemo, da se zastopniki zadrug osebno ogledajo pri imenovani Zvezi, kjer prejmejo potrebna pojasnila.

O drugih točkah še spregovorimo.

Izmenjava denarja.

Pogodba med Jugoslavijo in našo državo ima poseben dodatek, glasom katerega se obvezuje naša vlada, da bo čim prej uredila izmenjavo še ne izmenjanih kron naših zadrug. Da ne bo kdo tega napačno tolmačil, opozarjamo, da gre pri tem v prvi vrsti za krone, ki so bile naložene pred 3. novembrom 1918, ker je vlada vedno načelno odklanjala vse druge prošnje.

Zadruga zveza v Gorici je temu vprašanju posvečala največjo pozornost že vsa ta leta, kakor izhaja iz poročil vseh povojnih občnih zborov. Ker tu ni mogoče popisati ogromnega dela, ki ga je imela zveza radi te zadeve, omenimo le sledeče: V zadnjem času je intervenirala pri ministerskem predsedniku Eksc. Mussoliniju v Rimu neposredno po svojem zastopniku. Ministerski predsednik je že takrat rešitev vprašanja obljubil ali izvršitev se je, kakor kaže nekoliko zavlekla. Zadeva je bila izročena pismeno tudi sedanji vladi, kot vsem prejšnjim in tudi tukajšnje oblasti so prejele vse prepise naših spomenic v znanje.

Pred podpisom pogodbe (9. januarja) se je po nalogu rimske vlade pri goriški Zadrugi zvezi osebno ogledal višji zakladni nadzornik komendant G. Cappello, ki je

svoj čas vodil zakladni inšpektorat v Trstu in se kot tak dobro seznanil z našim vprašanjem. Zveza je od vseh prizadetih članic svoj čas zahtevala izvirne računske izvlečke. Te je dala na razpolago g. komendantu in s tem dokumentirala stanje neizmenjanih glavnih vseh zadrug, ki so nam dale potrebno gradivo na razpolago. V razgovoru je zvezin zastopnik g.a komendantu prosil, naj se upošteva pri končni rešitvi tudi velika škoda, ki so jo imele zadruge, ker se jim glavnica ni obrestovala. Izročil je njemu in njegovemu spremljevalcu, g.u. Peternelu, po en prepis seznama prizadetih zadrug in njih neizmenjanega denarja in za vsak slučaj tudi statistiko vojnih posojil. O tem obisku, ki je napravil zelo ugoden vtis, je goriška zveza takoj obvestila tudi tržaško Zadrugo zvezo.

NOVE ZADRUGE.

Kmetska in delavska gospodarska zadruga na Reki (pri Cerknem) in Mlekarska in sirarska zadruga v Zakrižu (pri Cerknem) sta na novo vpisani pri goriški Civilni in kazenski sodnji.

„Hranilnica“ - „Cassa di risparmio.“

8. februarja lanskega leta je bil na naše kraje raztegnjen italijanski zakon o hranilnicah t. j. *Casse di risparmio* (ordinarie) z dne 15. julija 1888, štey. 5546. Člen 28. tega zakona pravi: Zavodi, ki niso urejeni po določbah te postave, si ne smejo nadeti imena »Cassa di risparmio« akoravno morda vodijo kake posle podobne poslovanju teh hranilnic (*casse di risparmio*).

Mnoge naše denarne zadruga nosijo imena kot »Hranilnica in posojilnica« in podobna. Če so se podpisovale s slovensko tvrdko, se jim je večkrat zgodilo, da niso prejele odgovora ali pa se jim je naročilo, naj povedo, kako se imenuje njih zavod po italijansko. Tako je prišlo do tega, da so začeli predstavljati tvrdko na italijansko in sicer dobesedno: »Cassa di risparmio e prestiti.« Sedaj je seveda oblast nastopila in zahtevala, da se to ime spremeni, ker gori navedeni zakon tega imena ne dovoljuje.

Nam je vsem jasno, da je slovensko ime »Hranilnica in posojilnica« danes pri nas tako vpeljano da vsak takoj ve, kakšne vrste zavod je to, posebno če bere pri pečatu dostavek »registrirana zadruga z neomejenim jamstvom«, ki po še veljavnem združnem zakonu ne sme nikdar izostati, ker spada k tvrdki.

Če se pa to ime prestavi, dobi v italijanščini ves drug pomen, ki italijanskim zakonom nasprotuje. Odtod izvirajo težkoče, ki so jih delale nekterim zadrugam oblasti v zadnjem času.

V praksi se bo treba za enkrat držati slovenske tvrdke, ki bi ji v slučaju izrečne zahteve dodali le v razlago kako italijansko besedilo kakor na primer: *Cassa rurale intitolata »Hranilnica in posojilnica itd.«*

Z definitivnimi spremembami bo pa treba čakati, ker se zdi, da bo kmalu italijanski trgovski zakon vpeljan in s tem odpravljen sedanji združni zakonik. To so seveda le domneve, ker še ne vemo, kako bo to vprašanje rešeno. Na vsak način ne kaže sedaj brez potrebe takih važnih sprememb izvršiti kot je sprememba združne tvrdke.

Oblasti je treba to raziolmačiti, in pričani smo, da se dadó vse težkoče, ki so nastale po večini iz nesporazuma in napačnega tolmačenja besednega pomena, urediti na lep in miren način.

NOVE KNJIGE.

V *Jadranskem Almanahu 1924* (uredil Janko Kralj) je nekaj člankov, ki jih bo vsak gospodar z velikim zanimanjem bral. Velevažen je članek »Naše planine« dr. Henrika Tume. Ne mislite, da opisuje v njem naše gore »planine«, ampak članek se bavi s planinskimi pašniki, kar bi morali čitati vsi naši gorski razumniki.

Sadjarstvo, spisal Ivan Belle; Izdaja Ljubljana 1923. Ime pisatelja, znanega strokovnjaka v sadjarstvu nam jamči, da mora biti knjiga dobra, posebno ako pomislimo, da je knjiga plod večletnega truda. Več kot 420 strani obsegajoča debela knjiga, pojasnjena z 147 slikami v tekstu in 18 slikami v prilogi, je tako poljudno pisana, da jo more razumeti vsak navadno šolan človek. Kljub veliki poljudnosti je knjiga vendar znanstveno visoko stoječa. In to je ravno največja prednost te knjige, da obdela vso tvarino na znanstveni podlagi a vendar v tako poljudni obliki, ki je dosegljiva za vsakega sadjarja.

Knjiga je sicer za naše kmetske razmere draga, a v primeri z novimi knjigami drugih narodov zelo po ceni. Pri dobri knjigi pa ne smemo gledati na ceno, ker vsaka dobra knjiga gotovo vrne za nabavo iste porabljeni strošek. In Belletovo »Sadjarstvo« je dobra knjiga, katere ne moremo nobenemu dovolj priporočiti.

Sadjarji v delu in nastopajoči sadjarji sezite po knjigi, ne boste se kesali.

ing. R.

ZAOSTALI DAVKI.

»Gazzetta Ufficiale« z dne 21. januarja objavlja zakon z dne 30. dec. 1923. glasom katerega je urejeno plačevanje zaostalih davkov v obrokih. Zaostali hišni in zemljiški davek mora biti plačan do 31. decembra 1925, ostali davki pa do 31. decembra 1926. Obroki so dvomesečni.

Čebelarstvo.

Čemu naj se bavimo s čebelarstvom?

Marsikateri slovenski gospodar smatra čebelarstvo za igračo, ki ne prinaša koristi. Smili se mu čas, ki bi ga v ta namen potratil, za v oštariji presedeni čas ga pa prav nič ne peče vest. Trditev, da »muha ne da kruha« je v kolikor se tiče čebel popolnoma lažnjiva. Ako čebela res ne daje direktno »kruha«, so tega krivi pogoji, ki jih sama ne more spremeniti. Treba je pač zraven tudi malo našega umevanja in truda. Pšenica bi nam tudi ne dajala kruha, če bi njive ne pognojili in preorali in če bi pšenice same ne poželi, omlatili in odnesli v mlin. Sicer nam pa pšenica daje slamo in zrnje, drugih dohodkov od nje ni. Od čebel pa imamo poleg medu in voska še indirektno korist, tako korist kot jo imamo naprimer od ptičev. Brez slednjih bi imeli mnogo manj sadja in drugačnih pridelkov, ker bi se škodljivci bolj širili; brez čebel bi imeli istotako manj sadja in nekaterih drugih pridelkov, ker bi brez njih ostalo mnogo cvetja neoplojenega.

Od čebelarstva imamo torej sledeče koristi:

Med. — Tekom desetih dni nanosijo čebele enega, pravilno in umno oskrbovane panja okoli dvanajst kilogramov medu, ako je paša dobra in vreme ugodno. Od petdesetih močnih panjev bi pod takimi pogoji dobili vsak dan povprečno 60 kg medu ali šest kvintalov v teku desetih dni. Ako je ta med zdaj vreden šest lir kilogram, znaša skupna svota Lit 3600. Ako ni tak dohodek pri tako malem trudu naravnost sijajen, tedaj sploh ne vem, kaj je dohodek. Toda povdarjam, z zanikrnim čebelarstvom, ki ga opažamo povsod pri nas, ne bomo takih rezultatov nikoli dosegli. S popolnim umevanjem in znanjem modernih metod čebelarstva pa bo v naših krajih lahko vsak kmalu spoznal, da »muha daje kruha« in sicer v obilnih in maslenih hlebih.

Roji. — Kupčija z živimi čebelami je svoj čas na Goriškem cvetela. Kazalo bi jo zopet oživiti. Roji so šli na Češko, v

današnje Avstrijo in Nemčijo. Tudi Rusija je bila zelo dober kupec.

Vosek. — Poleg medu dobimo tudi vosek. Najčistejšega, ki nam preostane, uporabimo za napravo nastavkov v okvirjih, ostalega prodamo. Vosek je ena tistih čudovitih snovi, ki jih kemija ne razume in ne more umetno narediti. Iz tega razloga je vosek vedno lahko prodati. Sicer se pa v modernem čebelarstvu prideluje le malo voska, ker se izpraznjeno satovje polaga nazaj v panje ali se pa med z okvirjem in satom vred proda.

Propolis. — Vse špranje in razpoke v novem panju zamažejo čebele z neko snovjo, ki je podobna vosku, a vendar ni vosek. Imenujemo jo »propolis«. Propolis rabijo ljudje pri pozlačevanju lesenih okvirjev, kipov itd., zato se to snov vedno lahko proda, ker drugega nadomestila za njo ni. Drobne čebelice so velike umetnice. Znajo narediti satovje, kar ne zmore vsa človeška umetnost; izdelujejo vosek in propolis, česar ne znajo vsi človeški kemiki na svetu. Tudi naravnega medu se ne da uspešno ponarediti.

Oplojevanje cvetja. — Če hočemo, da se bo iz cveta razvil sad, mora biti cvet oplojen s praškom, ki prihaja iz prašnikov na cvetu. V deževnem vremenu se oplojenje zelo nerado izvrši, rado se pa izvrši v rahlem vetru jasnega dne. Toda če ni vetra, bi mnog cvet ostal neoplojen, če bi ne bilo čebel in nekaterih drugih žuželk. Sladki in dišeči sok, nektar, na cvetju privabi čebele, da prilete in ga srkajo. Ko to čebele vrše, otrasejo istočasno prašnike, da pada iz njih cvetni prah na cvetno lodnico in jo tako oplodi. Ako bi tega ne bilo bi se slednja posušila in odpadla in sadu bi ne imeli. Pri tem lahko občudujemo neskončno popolnost v stvarstvu. Izločanje nektarja ne služi rastlini niti cvetu, nektar služi samo kot prijetno vabilo žuželkam, da priletijo in nehote pomagajo cvetnemu oplojenju. Ta odstavek bi rad bolj razširil, pa mi ne dopušča omejen prostor.

Kultura srca. — *Gospod Anton Lapajne, strokovni čebelarški učitelj na grmski kmetijski šoli, je mnogokrat povdarjal: »Veselite do čebelarstva blaži človeku srce. Zloba človeškega srca in čebelarstvo ne gresta skupaj. Tisti, ki se zanima za kriminalistiko, bo opazil, da v rubriki zločincev in čebelarjev. Iskreni čebelar ne more nikoli biti zločinec.«*

In to je resnica.

France Magajna.

LIPA PRED HIŠO.

Stari Slovani so imeli pred svojimi hišami, sredi in okoli vasi mnogo košatih lip, katerih ostanke moremo še danes tu pa tam občudovati. Prav in koristno bi bilo, ako bi to navado pri nas zopet upeljali, ker se ne bi s tem samo spominjali na naš rod, temveč bi dobili od lipe zdravilnega in cenenega lipovega čaja, čebelice bi imele dobro pašo, posestnikova družina hla lno senco in lipcev les je tudi mnogo vreden.

PATRONA ČEBELARJEV

sv. Ambrož in sv. Medard, postala pa sta tako le, kot pripoveduje pripovedka:

Sv. Ambrož je kot majhno dete spal neke na prostem. Kar prileti cel roj čebel in se vsede nanj. Ker je imel odprta usta, so sedale čebele v usta in na jezik ter zopet odletavale. Ker pa ni tedaj niti ena čebela otroka vpčila in ker je postal Sv. Ambrož velik govornik in svetnik, je postal sv. Ambrož patron čebelarjev.

Sv. Medard (oče mu je bil Nektard) je živel v 6. stoletju. Bil je zelo krotek in dobronljiv do bližnjega ter obdarjen z izrednimi talenti. Po poklicu je bil čebelar. Nekdo mu je hotel ukrasti čebele, a so iste tatu tako opikale, da ni mogel bežati. Sv. Medard je tatu samo posvaril in zlikovec se je pobiljšal.

PROŠNJA DO SV. AMBROŽA IN DO SV. MEDARDA.

Če bi hodila patrona čebelarjev, sv. Ambrož in sv. Medard danes po naši zemlji, bi se gotovo marsikateri čebelar obrnil do njih s prošnjo, da bi mu pomagala prodati med.

Danes je kriza za vse in tako je tudi za med, a čebelarji naj se zavedajo, da je ta

kriza le začasna in da bodo tudi v tem oziru nastopili »boljši dnevi«, posebno tedaj, ko bodo čebelarji uvideli, da z brezumno konkurenco pri prodaji medu škodujejo celotnemu svojemu stanu.

ČEBELNJAK V FEBRUARJU.

Najbolje bi bilo za čebelarja, ako bi čebele še vedno spale, a nekateri lepi dnevi so jih že ponekod izvabili. Pregledati moramo, ako imajo čebele v panjih dovolj hrane. Ako je mnogo mrtvecev, skušajmo jih odstraniti. Paziti moramo tudi na to, da ni panj brezmatičen.

V bližini panja naj bo posoda z malo slano vodo, ki je čebelam potrebna. Ako je čebela prisiljena iskati vodo daleč, jo lahko zaloti mrz in umre.

Proti koncu meseca bodo že po nekod cveteli mandeljni.

ČEBELA V STAREM EGIPTU.

Egipčanska čebela je živalica svoje vrste. Barve je mnogo bolj pisane nego je kranjska ali italijanska čebela in vrhtega tudi mnogo srditejša in opasnejša. Marljiva ni tako kot so naše in producira manj medu. Egipčani ne gojijo čebel v panjih nego v dolgih ceveh, ki so na obeh koncih zaprte. Na enem koncu je majhna odprtina za čebele. V Egiptu je čebelarstvo danes na skoro isti višini kot je bilo pred tisoč leti. Neki švicarski list poroča, da so našli na sarkofagu (kamnati rakvi) kralja Meneja, ki je živel okoli 3623. leta pr. Kr. najstarejšo zgodovinsko vest o čebeli. Obširnejše podatke o čebelarstvu ima staroegipčanski relief iz leta 2600 pr. Kr. iz hrama kralja Neuser-re. Tu se prikazuje staroegipčansko čebelarstvo in pridovinjje medu, ki je dokaj slično današnjemu postopanju.

Opomba uredništva. Mnogi čebelarji se jeze na urednika, zakaj ni že v prvi številki »Gospodarskega Lista« priobčil kaj iz čebelarstva. Pravijo, da bi na ta način lažje agitirali za list. Vsem tem prijateljem sporočamo, da je imelo uredništvo tehtne razloge in kdor želi točnega pojasnila, naj se ustmeno obrne na uredništvo.

Knjigovodski tečaj.

Ljubi učenc! V zadnji številki lanskega letnika sva pričela s sestavo bilance. Ugotovila sva na dva načina stanje hranilnih vlog, t. j. koliko je vsk vlagatelj vložil, koliko dvignil in koliko je znašalo konecletno stanje njegove vloge brez obresti. V današnji številki hočeva izračunati tudi narasle obresti.

Praden pričneva z računanjem obresti, je potrebno da veš, da računamo *obresti*

vlagatelju v dobro samo za cele mesece, in sicer od prvega dne vlogi sledečega meseca. To se razume tako, da če je vlagatelj vložil tekom meseca januarja vlogo, da prične obrestovanje za to vlogo še-le s 1. februarjem dotičnega leta. Isto velja tudi za naslednje mesece. — Temu nasproti pa računamo *obresti vlagatelju v breme* od dvignjenih hranilnih vlog tudi za cel tisti mesec, v katerem je dvignil vlogo.

Obrazec A

Štev. knjžice: 1											
Vlagatelj: Abram Josip pok. Ivana, posestnik, Tržič.						Obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$					
je vložil:						je dvignil:					
dne	pod tek. štev. dnevnika	znesek	Narasle obresti do 31. decembra vlagatelju v dobro		dne	pod tek. štev. dnevnika	znesek	Narasle obresti do 31. decembra vlagatelju v breme		Izplačane obresti	
			za mesecev	znesek				za mesecev	znesek		
1922	$\frac{2}{1}$	2	3000.—	12	135.—	1922	$\frac{29}{3}$	14	1500.—	10	56'25
"	$\frac{6}{3}$	20	2800.—	9	94'50	"	$\frac{28}{9}$	50	1000.—	4	15.—
"	$\frac{10}{4}$	27	1000.—	8	30.—	"	$\frac{31}{12}$	Stanje	22110.—		402.55
"	$\frac{13}{7}$	50	5210.—	5	97'68						
"	$\frac{17}{8}$	59	4100.—	4	61'50						
"	$\frac{21}{0}$	66	3500.—	3	39'37						
"	$\frac{25}{10}$	75	2100.—	2	15'75						
"	$\frac{20}{12}$	85	2900.—	—	—						
			24610.—		473'80				24610.—		473'80
1923	$\frac{1}{1}$	Stanje	22512'55								

Obrazec A, ti kaže, kako sem izračunil obresti vlog in dvigov našemu vlagatelju Josipu Abram. Iz tega obrazca sledi, da ni dobil Abram od nobene svoje vloge obresti tudi za tisti mesec, v katerem jo je vložil. Izjemo tvori samo vloga od 2. januarja, to pa zato, ker je bil 1. januarja praznik in vlagatelj ta dan, ker je bil naš urad zaprt, ni mogel vložiti svojega denarja. Nasprotno smo mu od zneska, ki ga je dvignil 29. marca, računali *obresti v breme* tudi za cel mesec marec in od zneska, ki ga je dvignil 28. septembra istotako tudi za cel mesec september.

Za računanje obresti se poslužujemo različnih pripomočkov. Najnavadnejši in najbolj v uporabi so takozvane obrestne

tabele, kjer so obresti za različne obrestne mere od enega do dvanajst mesecev in od ene do desetisoč lir že izračunjene. Kdor pa nima take obrestne tabele, si lahko pomaga tudi na ta način, da spremeni mesece v dneve, računši vsak mesec za 30 dni in iste pomnoži z vloženim zneskom. Svoti, ki jo dobi na ta način, pravimo obrestne številke. Te obrestne številke potem delimo z *devizorji*, ki so določeni za vsako posamezno obrestno merò.

Devizor za 3% je 120

Devizor za 4% je 90

Devizor za $4\frac{1}{2}$ je 80

Devizor za 5% je 72

Devizor za 6% je 60 itd.

Napravimo ta-le praktični poskus:

Abram je vložil dne 13. julija 5210 lir. Obresti od tega zneska dobi za mesece avgust, september, oktober, november in december, torej za 5 mesecev ali 150 dni. Pomnožimo sedaj vloženi znesek 5210 lir s 150 dnevi. Produkt, ki ga dobimo je 781500. Od tega odrežemo dve decimaliki, število 7815 pa delimo — pri 4½% obrestih — z devizorjem 80. *Kvocijent* je 97.68 t. j. 97 lir 68 stotink. Poglejmo sedaj na obrazec A, kjer bomo našli pri vlogi, vloženi 13. 7., v rubriki za obresti znesek 97 lir 68 stotink. Torej soglaša popolnoma z zneskom, ki je bil izračunjen s pomočjo obrestnih tabel.

Obrazec B

Izpisek iz knjige „Hranilnih vlog“ leta 1922

Število hranilne knjižice	G L A V N I C A								Kapitalizovane obresti		Skupno stanje konec leta 1922		Izplačane obresti	
	Stanje začetkom leta 19...		v računskem letu 1922				Stanje glavnice							
			vloženo		vzdignjeno									
	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.
1			24610	—	2500	—	22110	—	402	55	21512	55		
2			21745	—	2500	—	19245	—	440	16	19685	16		
3			23228	50	1000	—	22228	50	387	70	22616	20		
4			16599	60	3500	—	13099	60	232	24	13331	84		
5			21300	—	2000	—	19300	—	355	50	19655	50		
6			2500	—	2500	—	—	—	16	87	16	87		
7			20000	—	—	—	20000	—	318	75	20318	75		
			129983	10	14000	—	115983	10	2153	77	118136	87		

Glasom tega obrazca znašajo obresti pri vlogi na hranilni knjižici

štev. 1	L 402.55
štev. 2	L 440.16
štev. 3	L 387.70
štev. 4	L 232.24
štev. 5	L 355.50
štev. 6	L 16.87
štev. 7	L 318.75

skupaj L 2153.77

Ta znesek prištejemo konec leta h glavnici.

V našem slučaju znaša konecletno stanje hranilnih vlog na glavnici L 115983.10 na naraslih obrestih pa L 2153.77

torej skupno stanje konec l. 1922 L 118136.87

Priporočam izračunanje obresti s pomočjo obrestnih tabel, kontrolo pa, ker se pri obrestnih tabelah zelo lahko pomotimo, na zgorej popisano način.

Ker imaš sedaj, dragi učenec, vsa navodila glede računanja obresti, te vabim da izračunaš po obrazcu A obresti tudi za ostalih 6 vlagateljev in napraviš potem *izpisek iz knjige hranilnih vlog*.

Da boš mogel pri tem svojem izpisku kontrolirati, ali si vse pravilno izračunal, ti podajam tudi *obrazec B*, s pomočjo katerega lahko primerjaš svoje delo in ugotoviš v koliko je uspelo!

Ker tvorijo hranilne vloge dolg za naš zavod, jih bomo zaračunili v bilanci pod pasiva; obresti hranilnih vlog pa, ker tvorijo zgubo za naš zavod, v računu zgube in dobička, pod zgubo.

S tem zaključujem pouk o hranilnih vlogah.

V prihodnji številki »Gospodarskega Lista« pridejo na vrsto posojila.

Alojzij Bajec.

GOZDARSKO - KMETIJSKA RAZSTAVA V TOLMINU.

Furlansko društvo »Pro Montibus et sylvis« organizira za letošnje poletje »Gozdarsko razstavo in rastavo majhne planinske industrije«. V pripravljalnem odboru so oblasti široko zastopane.

Vprašanja in odgovori.

Ta rubrika je namenjena itak dovolj jasnemu naslovu. Uredništvo odgovorja navadno le v listu, ako pa želi kdo pismen, poseben odgovor, mora priložiti vsaj znamko za odgovor. Odgovarjamo le na vprašanja naročnikov. Vprašanja morejo biti poljubne gospodarske narave a želimo, da bi bila vedno jasna, ker le tako je mogoče dati jasen odgovor. Načeloma izpuščamo ime in priimek onih, ki stavijo vprašanja in zato imajo ista samo tekočo številko.

Vprašanje št. 6. a) Kaj mora napraviti novinec - vojak, ako želi k posebni četi, recimo k automobilistom itd.?

b) ali pride letnik 1903 res v marcu domov?

Odgovor: a) mora vložiti prošnjo na navadnem papirju na naslov: Comando militare distrettuale (Trst, Gorica). Prošnje ni potrebno kolkovati. Priložen naj bo če le mogoče dokaz, da je prosilec sposoben za tako posebno službo. Recimo k prošnji za avtomobilista naj bo priloženo šofersko spričevalo ali spričevalo, da je prosilec izučen mehanik itd.

b) V kolikor smo se informirali ne pride letnik 1903 v marcu domov, temveč šele septembra. Vojaška služba traja 18 mesecev.

Vprašanje št. 7. Kje bi se dobila sadna drevesa (jablane, hruške, breskve itd.)

Odgovor: Čitajte članek o breskvah v današnji številki. Tvrdek je mnogo, a so skoraj vse predrage in tudi glede vrst niso tako zanesljive, kot bi človek mislil. Poskusite, ako dobite kaj v Pazinu ali Poreču, kjer Vam je bolj na rokah. V Gorici dobite sadike pri Kmetijskem uradu (bolj malo), pri Gozdnem uradu (Ufficio Forestale, via Dreossi št. 3), ali pri vrtnarju in cvetličarju Voigtländer (Gorizia, dietro il Castello, Casa rossa). Priporočili bi Vam skoraj najbolj zadnji naslov, ker smo drevesa sami videli.

Vprašanje št. 8 o mrčesu na perutni in odgovor v notranjosti lista.

Vprašanje št. 9 glede rjavenje vina ima odgovor v članku »Rjavenje vina« v decembrov št. »Gosp. Lista« lanskega letnika, katerega se še lahko dobi.

Vprašanje št. 10. Kmetovalci verujejo v vpliv lune na poljedelstvo. Koliko je resnice?

LUNA IN KMET.

»Gospodarski list« je dobil prošnjo, naj enkrat raztolmači vpliv lune na kmetijstvo. Prosilec pravi, da je mnogo kmetov, ki vidijo v luni dobrega svetovalca za različna kmetijska dela.

Mi smo že enkrat o tej zadevi pisali in rekli, da je zadeva o luni navadna babja kvanta. To hočemo tudi danes poudariti.

Kdor bi šel danes samo širom naše dežele in vprašal posamezne kmetovalce kakšen vpliv ima luna na uspeh kmetijskih opravil, tedaj bi dobil na tisoče nasprotujočih si odgovorov. Eden bi rekel, da mora vsejati zelje ob polni luni, ker mu ga drugače polži pojedjo, drugi bo trdil ravno nasprotno. Tretji bo rekel, da mora ob ščipu presajati solato, ker drugače mu bo šla v vrhe, četrti bo trdil ravno nasprotno. Itd. itd.

Kdo ima prav? Vsi enako. Misel na vpliv lune je še nekaj ostanek paganstva, ki tiči v človeškem rodu. Stari Grki so imeli boginjo, ki je varovala poseve, boga, ki je čuval nad vinsko trto itd.. Boga Solnce in Luna pa sta bila bogova, ki sta skrbela za vse. Solnce je zginilo iz domišljije ljudi rrvnotako kot bo zginila luna in Damjan kovač iz nje. Med narodi, ki stoje v kmetijskem oziru visoko, ki so strokovno nabraženi, ne vpliva luna na uspeh ali neuspeh kmetijskih opravil, pri nas pa vpliva, posebno pa pri zanikrnih posestnikih.

Vpliv lune na kmetijstvo je babja kvanta in v tem oziru velja še vedno v lanskí peti številki priobčeni izrek francoskega vrtnarja La Quintina, ki je pred 200 leti rekel: Sejte in sadite semena in rastline v kateremkoli četrtu lune, imeli bodete enak uspeh, samo da je vaša zemlja dobra, skrbno pripravljena, da so semena in sadike brez pomanjkljivosti, da je dovolj vlage in solnca in da je pravi letni čas.

Pridelek zavisi od zemlje, vlage, solnca in dela in ne od lune.

Kako je po deželi.

IZ ŠMIHELA.

Naša lanska letina: Je bila dobra za krompir in drugo gomoljstvo, srednja za seno, bolj slaba za žito, prav slaba za fižol. Sadja: vsacega nekaj, vendar na splošno pičel pridelek. (Sadje je bilo namreč predlansko leto obloženo). Glede žita: Imamo pri nas malokdaj dobo letino, in ga vsled slabega uspevanja tudi bolj malo sejemo, da krije v zrnju komaj tretjino domače porabe.

Gmotni gospodarski položaj gre tudi pri nas polagoma navzdol. Vsahnili so razni viri dohodkov in postranskih zaslužkov. Seno, ki je pri nas najvažnejši pridelek za prodajo in s katerim se je pokrivalo večino gospodarskih stroškov letos nima cene; sedaj se prodaja še izpod 20 L za 100 kg. Krompirja bi se letos tudi še precej prodalo, pa tudi ne gre nikamor. Postranskih zaslužkov ni, razun za one, ki vozijo les iz gozdov kneza Windischgraetza. Tu sedaj že par let poje sekira kot nikoli prej, in tri velike parne žage režejo dan na dan. Pa tudi tukaj ni dosti kruha, ker se mnogo odpelje z avti. Plače niso visoke, ker želi zaslužiti več bližnjih vasi.

Naj omenim zraven še izseljeniško vprašanje: To pri nas spi, je mrtvo; to pa le vsled tega, ker ni izhod nikamor odprt. Ko bi se pa le kje kaj gotovega odprlo, bi se tja gotovo takoj zagnal močan val zaslužka potrebnih.

Več pažnje bi bilo treba pri nas za sadjarstvo, predvsem dobrim jabolčnim vrstam, za prodajo. Zemlja za to je dobra, da se le včasih nekoliko pognoji. Lega tudi ni ravno preslaba, četudi ne obrodi redno, največkrat seveda obrodi tam, kjer je pravilno oskrbovano. To se pa žal bolj poredkoma vidi, četudi imajo mnogi, precej posajenega in pocepljenega.

Pred vsem bi bilo pri nas treba obrniti večjo pozornost na živinorejo. Res je, da se pri nas redi precej goveje živine in tudi prašičev. A manjka nam dobre enotne boljše pasme, manjka nam tudi veselja in razumevanja za pravilno oskrbovanje, krmiljenje, za izboljšanje hlevov, gnojišč itd. In z živinorejo v tesni zvezi so travniki, ki

dajo še v slabših letinah precej sena za prodajo, dasiravno se pri nas travniki dosedaj niso gnojili, ali vsaj / nezadostno. Toplo bi bilo priporočati, da bi se poskušalo izboljšati travnike ki dajejo manj vredno seno, to pa potom osuševanja, gnojenja z umetnimi gnojili in z gnojnico, katero skoro vso izpira dež po kolesnicah in v potoke. Nam najbolj v škodo in sramoto so pa naša poljska in gozdna pota. Mučenje živine skoro z praznim vozom, potrata dragega časa, velika obraba orodja (vozov). Od doma se vozi gnoj, ki se stresa po poti, domov se vozi seno, ki se tudi raztresla in prevrača. Da, ravno o naših poteh je prežalostno poglavje, da se ga najrajši ne bi bil dotaknil. In ta zanemarjenost že toliko let. Kdor ima zato skrbeti se navadno noče dosti brigati. Ali če se ravno kaj briga, se pa navadno nekateri svojeglavni zanikrneži upro popravilu; to so pa navadno večji posestniki, ki poti veliko obrabijo, pa jo ne marajo niti malo popravljati.

Upam, da se ne bom nebonemu pametnemu človeku s tem zameril če rečem: Da je že prav skrajni čas da gremo enkrat v sé in da taka nujna vprašanja, ki se tičejo našega obstanka resno premostrimo, in da se začne popravljati (pa ne pri litru) ampak tam kje je po potih blato do kolena.

Ako drugod prisilijo zanikrneže k svojim dolžnostim, bi se dalo menda tudi pri nas to doseči. Vsak naj bi storil svojo dolžnost, prvi seveda tisti, ki je zato postavljen, in temu bi sledili oziroma morali slediti drugi. In pravilno nepristransko delo, ne sme se ozirati na to, če je ta ali oni kompare, boter ali fabrikant, ali kaj drugega.

Končno dostavljam, da je naša okolica, t. j. občirna Hrenoviška fara ali občina, glede raznih gospodarskih vprašanj ali letine precej slična našemu kraju.

RAZSTAVA V TRIDENTU.

V mesecu oktobru letošnjega leta se bo vršil v Tridentu vsedržavni sadjarski in vinogradniški kongres v zvezi z razstavo sadja in grozdja. Trgovska zbornica v Gorici vabi na udeležbo.

Tržni pregled.

Žita: Italijanski trg žit je precej živ. Cene pšenici so nekoliko višje kot zadnji mesec in se drže okoli L 92—100 za q mehke pšenice, L 108—117 za q trde pšenice (za testenine).

Cene v posameznih mestih za 100 kg so:

Milano:

pšenica navadna	L 98—101
koruza	L 85—87
oves	L 83—86
rž	L 75—79
proso	L 80—85
ječmen	L 95—105

Verona:

pšenica navadna	L 96—100
rž	L 80—85
oves	L 84—86
koruza	L 84—90

Setev v Italiji stoji dovolj ugodno.

V inozemstvu je trg pšenice zelo različen. Na Francoskem je cena pšenici v zadnjem času znatno zrastle. Vzroki: padec vrednosti francoskega franka in ugotovljeno slabša letina, kot je bila cenjena ob žetvi l. 1923.

Iz Zedinjenih držav, Kanade in Argentine poročajo, da je za pšenico sklenjenih zelo malo kupnih pogodb z evropskimi državami, pač pa da je na Kitajskem in Japonskem veliko povpraševanje po ameriškem žitu. V zadnjem času se opaja, da opuščajo Kitajci in Japonci vedno bolj skoro izključno samo riževno prehrano in da zadobiva pšenični kruh v prehrani vedno bolj važno mesto.

Rusko žito se uvaža na Angleško in predvsem na Nemško, a ne v tako velikih množinah, kot jih je predvidevalo časopisje.

Živina: Vsled skoraj popolnega pomanjkanja uvoza žive klavne živine, se cena živini drži precej trdno.

Cene za kg žive teže so:

Milano:

voli I. vrste	5.70—6.30
voli III. vrste	3.80—4.50
krave I. vrste	5.—6.10
krave III. vrste	2.80—3.70

teleta I. vrste	9.10—9.80
teleta III. vrste	6.80—7.60

Krma: Trg krme je oživel, ker je pač moral, a cene se ne dvigajo. Ponudba in popraševanje je približno enako. Cene so ostale iste, kot smo jih sporočili v zadnjem »Gospodarskem Listu«.

Isto velja tudi za otrobi.

Maslo: Cena je v zadnjem času nekoliko padla, v splošnem za 1 L pri kg. Blago se pa vendar lahko proda.

Vino: Ker je pridelala Francoska v letu 1923. mnogo manj vina, kot v letu 1922 in ta letina skoraj gotovo ne bo zadostovala za potrebe Francoske (Francozi popijejo precej vina), je Francoska navezana na uvoz nekaj milijonov hl vinâ. Francozi hočejo uvoziti največ portugalskega vina, a vendar so ga uvozili v mesecih november in december tudi iz Italije, posebno iz južnih pokrajin kraljestva. Ta uvoz iz Italije je sedaj prenehal, ker je postalo vsled padca vrednosti francoskega franka italijansko vino za Francoze predrago.

V splošnem so cene vina ostale iste, kot zadnji mesec, in to širom cele Italije.

Pri nas so cene precej nizke in dobite danes v zgornji Vipavski dolini za sto lir hl dobrega vina. Cene v Srednji Vipavski dolini in v Brdih so nekoliko višje, a vendar mnogo nižje kot pred vojno v primeri z drugimi pridelki in izdelki.

Umetna gnojila. Širom cele Italije je sedaj nekoliko več zanimanja za superfosfat kot ga je bilo v preteklih mesecih. Cena je precej nižja od one prejšnjega leta. Zadržna Zveza v Gorici je prodajala lani superfosfat po 35 L, letos pa po 32 L. Ta cena velja za majhne količine, za večje je cena še nižja.

Tomaževa žlindra je nekoliko cenejša, kot prejšnji mesec, a mnogo kupčije z njo ni več, ker je nje doba v glavnem minila. Za tomaževu žlindro je jesen in zima. Danes pride kolikor toliko še v poštev za naše gore.

Kalijeve soli bodo letos v Italiji znatno več uporabili kot druga leta. Tudi ni nikakšnega pomanjkanja na tem gnojilu.

Apneni dušik ima na debelo ceno od okoli 95—100 L.

Čilski soliter bo letos tudi kakšnih 5—10 L cenejši od lanskega leta. Cena za posamezne q bo okoli 140—145 L.

Fižola letos v naši deželi splošno primanjkuje, ker je bila povsod zanj precej slaba letina. Na trgu pa je fižola zelo mnogo, ker ga je bilo zelo mnogo uvoženega iz Jugoslavije. Na debelo je cena danes okoli 200 L za q. Dobro bi bilo, da bi si ga kmetje pravočasno nabavili, ker bo spomladi skoraj gotovo mnogo dražji. Še vedno je čas.

Žveplo in modra galica bo imela približno isto ceno kot lani, mogoče za malenkost nižjo.

Krompir je širom Italije zelo različen v ceni. Najnižjo ceno ima v naši pokrajini, ki se vrti še vedno okoli 40—45, v Vidmu celo 30—40. Drugod po Italiji je cena višja.

Med in vosek se plačujeta po kakovosti. Cena je tudi odvisna od prodane količine. Cena za q je seveda mnogo nižja, kot za posamezne kilograme. Iztrčan med je seveda tudi dražji kot samo iztisnjen. Razlika v ceni je približno 1.50 L pri kg. V splošnem pa med ne doseže cene iznad 620 L za 100 kg, vosek pa od 1050 do 1400 L za 100 kg.

Drva prodajajo splošno širom cele Italije samo na q. Cene so približno iste, kot pri nas, to je od 14 do 20 L.

Kaj delamo v mesecu februarju.

Na njivi bi morali imeti le dvoje vrste zemlje, in sicer posejano z ozimino in preorano. Za vsejane ozimine (zimsko pšenico, zimsko rž, zimski ječmen itd.) je mnogo koristnejše, ako so pokrite s snegom, kot da bi bila njiva gola. Pod snegom trpijo mlade rastlinice mnogo manj mraza, kot na goli njivi. Navadno je toplota pod snegom za mnogo višja, kod nad snegom.

Paziti pa moramo na sledečo stvar. Ko se v zgodnji spomladi zemlja odtaja, postane rahla in privzdigujoča zemeljska skorja povleče s seboj tudi mlade rastlinice, ki vsled tega niso več tako k zemlji pritrjene, kot so bile v jeseni. Take rastlinice visijo nekako v zraku in ovenejo, naši ljudje pravijo, da je *posev pozebla*. Posledica tega je, da postane pšenica zelo redka in opazimo po njivi mnoga gola mesta. Ako se bi hoteli temu izogniti, bi morali njive povabljeti z enim ali drugim valjarjem, ki bi rastlinice zopet pritisnil k zemlji. V kmetijskem oziru visoko stoječih krajih je valjanje posevov redno opravilo.

Na senožeti še vedno nismo očistili različnega kamenja in trnja, ki nam je samo na poti in nam senožet kvari. Ako bi zrastle na mestu vsakega trnja le en kravji gobec sena, mora iti trn ven, ker uspeh in bodočnost našega kmetovalca tiči ravno v

tem, da gleda na vsako pest sena, na prihranke tudi v najmanjši obliki.

Ali si že pognojil senožet? Zavedaj se, da edino na ta način boš pridelal dovolj sena, imel boš lepo živino in dovolj gnoja za druge njive. Ako še nisi pognojil, pognoji. Superfosfat dobiš pri Zadrugi zvezi v Gorici po 32 L q, kalijevo sol pa po 45 L.

V vinogradu nadaljujemo kopanje, gnojenje in druga dela, ki jih trta potrebuje. Sedaj je čas, da trte podsadiš in sicer take, ki ti bodo dale dobrega vina. Slabo rodeče trte — jalove — izkopaj in nadomesti jih z boljšimi. Ako hočeš, da bodo koli trajali več let in da ti ne bodo v zemlji in pri tleh segnili in postali piškavi, ožuri jih, snemi jim lub in drži sveže kole skozi en teden, suhe pa skozi več dni v 5% raztopnini modre galice.

V sadovnjaku bi morali izvrševati vsa glavna dela v teh mesecih, ko drevje počiva, to je od novembra do marca. Žalibog odlagajo naši ljudje vso delo — kot gnojenje, okopavanje, čiščenje itd. — prav na zgodnjo pomlad, ko jih pa tudi ne izvršijo, ker imajo drugod mnogo opravka. Tako ostane sadno drevje samo sebi prepuščeno. Mnogo je naših ljudi, ki mislijo — kot smo že večkrat povdarili — da je vse delo izvršeno, ako je drevo vsajeno; potem je mnogo takih kmetovalcev, ki imajo tr-

den sklep, da bodo pri sadnem drevju opravili nekaj del, a ne vedo, kedaj jih bi.

Gotovo bo letos marsikateri naš kmetovalec zasadil kakšno mlado drevesce, a naj si zapomni, da je sedaj najpripravnější čas, da skoplje potrebne jame.

V splošnem naše sadno drevje strada. Pognojiti mu moramo. Najkoristnejše gnojilo je gnojnica, od umetnih gnojil pa kaljeva sol.

Skrajni čas je, da začnemo s snaženjem sadnega drevja. V roke žago in škarje, pa tudi strguljo in ščet, tu pa tam bo potrebna tudi sekira. Sadno drevje hoče biti snažno, hoče imeti dovolj zraku in svetlobe in dovolj hrane. Suhe in polomljene veje moramo odstraniti.

V v r t u. V marsikaterem delu naše dežele moremo že v tem mesecu v vrtu opraviti marsikatero delo. Vsejati moremo solato, mesečno redkev (redkvico), bob in grah, saditi čebulček in sejati špinačo, poleg tega razno zelje itd.

Dobro bi bilo, da bi si tudi po deželi in ne samo v okolici mest, kmetovalci omislili tople gredice kjer bi si vzgojili različne presajenke, kot zelje, paradižnike itd.

V h l e v u moramo paziti na zdravje živine, na čistost in svež zrak ter na pravilno krmljenje. Ker dobiva živina v tem času večinoma le seno in rezanico, v splošnem samo grobo krmo, moramo živini dati kakšen priboljšek v obliki oljnatih pogač, pa naj si bo lanenih ali sezamovih.

Preglejmo tudi parklje živine, da ne bodo predolgi in da ne bodo ovirali živine pri hoji.

Ker je sedaj v deželi parkljevka — huda in sitna kužna bolezen — ne gonimo živine po takih poteh, kjer hodi mnogo različne živine. Tudi nj dobro hoditi v razne hleve, ker se na ta način kal boleznijo zelo lahko prenese.

V k l e t i moramo vedno paziti na čistost prostorov, na čistost sodov itd. Vsako toliko časa preizkušamo vse vino na stanovitnost, posebno na stanovitnost v barvi. Vzemimo vsakih 14 dni po en kozarec vina iz vsakega sode in pustimo ga na zraku vsaj skozi par ur. Ako vino spremeni barvo, ako belo vino porjavi, ravnamo z njim tako, kot je »Gospodarski List« že pisal.

N a d o m u: Ta mesec zapade prvi obrok davkov, ki ga moramo plačati do 18. t. m. Za vsako do tega dneva ne plačano liro, moramo plačati 4 cts. obresti. Vsa potrdila moramo dobro hraniti. V tem mesecu imamo tudi čas uložiti uroke proti odmeri davka glasom seznamov, ki so bili do okoli 15. januarja na vpogled pri domačem županstvu.

Kmetovalci! Ste si zagotovili potrebna semena, krompir in umetnega gnojila?

Vrednost kmetijskih pridelkov Italije znaša letno po računih prof. Carlucci-a nad 35 milijard lir. Odgovarjajoče svote za posamezne najvažnejše pridelke so:

krma	7.900 milj. lir
vino	7.750 milj. lir
žito	7.650 milj. lir
sadje	2350 milj. lir
olje	1.600 milj. lir
zelenjava	1.500 milj. lir
gozd	1.200 milj. lir
industrijske rastline (konoplja, tobak itd.)	1.100 milj. lir
gomoljnice	1.000 milj. lir
zelenjava	550 milj. lir

Istra je pridelala letos okoli $\frac{1}{2}$ milj. hl vina, približno toliko, kot v dobrih letinah pred vojno. Kupčija z vinom se pa ne da niti od daleč primerjati s predvojno.

Surova ali kuhana čebula je izborno zdravilo za piščeta. Za bolne kokoši se toplotno priporoča nekoliko surove čebule.

Nemška Avstrija ima 30000 ha vinogradov in je pridelala v l. 1922 nekaj izpod 1 milj. hl vina.

KOLIKO VINA POPIJEJO V FRANCIJI?

Izračunali so, da so popili v Franciji v dobi od 1. oktobra 1922 do 30. septembra 1923 nič manj kot 62 milj. hl vina, kar znaša 155 l vina na glavo.

† FRANJO DULAR.

Dne 14. januarja t. l. je umrl v Bosanski Gradiški višji živinozdravnik Franjo Dular. Njegovo ime je znano skoraj v vsaki naši kmetijski hiši, ker je spisal znano »Živinorejo«, »Domačega živinozdravnika« ter bil sotrudnik izborne knjige »Gospodarski nauki«, knjige ki jih je izdala Družba sv. Mohora in so tako prišle skoraj v vsako slovensko kmetško hišo.

**TISKOVINE V ZALOŽBI GORIŠKE ZA-
DRUŽNE ZVEZE:**

Blagajniški dnevnik 100 listov	po L 35.—
Blagajniški dnevnik 200 listov	po L 50.—
Blagajniški dnevnik z razdel- nikom za izdatke 200 listov	po L 70.—
Blagajniški dnevnik z razdel- nikom za prejemke 200 li- stov	po L 70.—
Razdelniki zadrug	po L 50.—
Posojilne knjige á 400 strani	po L 90.—
Posojilne knjige á 300 strani	po L 80.—
Posojilne knjige á 200 strani	po L 70.—
Hranilne knjige á 200 strani	po L 70.—
Imeniki zadružnikov	po L 20.—
Deležne knjige	po L 30.—
Salda konti	po L 30.—
Nakupno-prodajne knjige	po L 40.—
Blagovni skontri	po L 30.—

Prejemne knjige mleka	po L 30.—
Knjige za tekoči račun	po L 15.—
Knjige pristopnic, 400 listov	po L 30.—
Knjige pristopnic, 200 listov	po L 20.—
Knjige pristopnic, 100 listov	po L 15.—
Hranilne knjižice, izvod	po L 2.—
Posojilne knjižice, izvod	po L 2.—
Denarne knjige á 200 listov	po L 22.—
Zadolžnice a) na poroštvo	po L 0.50
» b) na vknjižbo	po L 0.50
Izpiski hranilnih vlog	po L 0.40
Izpiski deležev	po L 0.50
Izpiski posojil	po L 0.40
Računski zaključki za den. z.	po L 0.30
Računski zaključki za blag. z.	po L 0.30
Potrdila za dvignjene hr. vloge	po L 0.80
Opomini za obresti in glavnice	po L 0.10
Obrestne tablice	po L 1.—
Izkazi za neposredne pristoj- bine	po L 0.30

Najpristnejša domača vina dobite vedno pri

Vinarski Zvezi v Gorici

(Via Mameli št. 8 pri stari gimnaziji)

Podpirajte lastnega kmetovalca!

Stara znana gostilna „**PRI ČRNEM ORLU**“

Via S. Giovanni št. 6

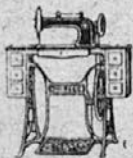
toči pristna domača vina: briško rebulo, vipavsko belo in črno vino ter kraški teran. — **Izborna kuhinja.** — Dvorana za zboravanja in dvorišče za krogle.

FIEGL IVAN.

Elija Čuk Gorica Stolni trg

Šivalni stroji „Original Titan“, „Pfaff“ jamčeni 30 let. Dvokolesa „Bianchi“ in „Altena“. — Velika zaloga orožja in streliva in posameznih delov zgoraj imenovanih strojev.

Lastna delavnica.

G. CARLOTTO — GORICA

Piazza Cavour (ex P. Duomo) Stolni trg 3.

Izbrana vrtnarska, poljedelska in travniška semena. Zaloga žita, umetnih gnojil in raznih sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev in bolezni.

Katoliško tiskovno društvo

- - vpisana zadruga z omejenim jamstvom - -

Gorica, Riva Piazzutta šte. 18

V Gorici, v januarju 1924.

Knjigarna K. T. D. v Gorici, Via Carducci št. 2

„Zadružna tiskarna“ v Gorici

Knjigoveznica (E. Bednarik) } v Gorici, Riva Piazzutta 18

Mladika (družinski mesečnik)

Svečarna (J. Kopač) v Gorici, Via Carducci št. 2-4.

Telefon št. 253

P. n.

Z velikim zadoščenjem ugotavljamo, da so si podjetja našega K. T. D. pridobila polno zaupanje vseh slojev našega ljudstva.

Bodite uverjeni, da se bo K. T. D. vedno pokazalo vredno tega zaupanja.

Saj so se njegovi člani, med katere štejemo naše najodličnejše kulturne delavce, že pri ustanovitvi v zadružni pogodbi odrekli vsaki udeležbi pri morebitnih dobičkih, tako da je vsaka sebična tendenca popolnoma izključena. Pač pa se ves dobiček podjetij uporablja v kulturne namene, kakor to določajo pravila.

Zato Vas vabimo in prosimo, da se tudi v bodoče poslužujete naših podjetij:

Knjigarne K. T. D. - Via Carducci št. 2,

Zadružne tiskarne - Riva Piazzuta št. 18,

Knjigoveznice (E. Bednarik) - Riva Piazzutta št 18,

Svečarne (J. Kopač) - Via Carducci 2-4.

Z odličnim spoštovanjem

Načelstvo K. T. D.